

Akademikerbladet

September 2024

Nr. 3

Aktivist

"Man taler ikke så meget om følelser i forskerverdenen, men jeg bliver vildt påvirket af den viden, jeg har om klimaets tilstand," siger Laura Horn.

Pronominer

Giver det mening at skrive sine pronominer på LinkedIn og i e-mailsignaturen på jobbet?

Valgtid

Hvem skal stå i spidsen for DM? Snart kan du stemme til DM-valget. Du kan vælge ny forperson, hovedbestyrelse og sektorbestyrelse.

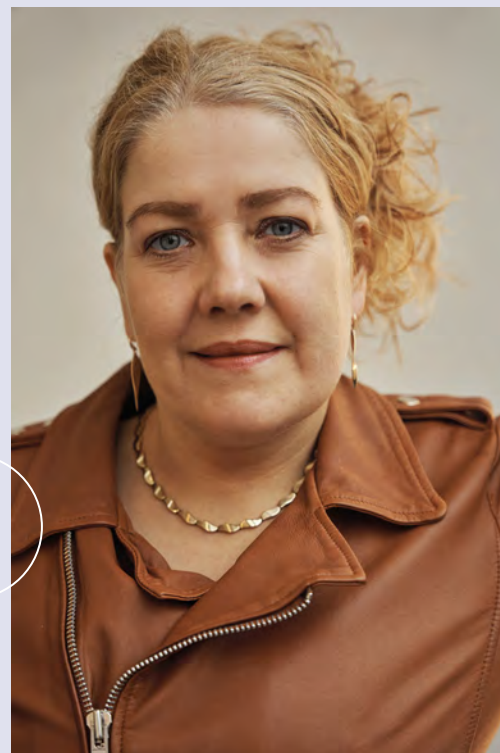
Bill Viola
Daniel Wurtzel
Jeppe Hein
Cecilie W. Falkenstrøm
Louise Campbell
Studio Drift
Sali Muller
m.fl.

TRAPHOLT

FEEL ME
FEEL ME
FEEL ME

26.09.24—10.08.25

TRAPHOLT, ÆBLEHAVEN 23, 6000 KOLDING, DANMARK

Det er tid til at vælge ledelse i DM

► Jeg har stået i spidsen for DM i ni år. Det har været en ære og en kæmpe fornøjelse. Jeg har med glæde taget kampene for medlemmerne og sammen med andre gode kræfter nytænkt vores fagforening. Det arbejde har jeg kunnet varetage, fordi jeg havde medlemmerne i ryggen. Tak for det til jer alle.

Jeg har nu besluttet ikke at genopstille som forperson. Derfor skal du vælge mellem to gode kandidater til forperson, ligesom der er 56, der stiller op til hovedbestyrelsen og 108, der stiller op til sektorbestyrelsesvalg.

Det er fantastisk at være i en fagforening med stor politisk talentmasse, hvor mange har lyst til at få indflydelse og være aktive. Den nyvalgte forperson, hovedbestyrelse og sektorbestyrelser tiltræder 1. januar 2025.

DM har de sidste år haft medlemsvækst, og vi har lavet fusioner med andre fagforeninger, som har givet os yderligere styrke. Det er derfor første gang, at medlemmer af de tidligere forbund Jordbrugsakademikerne (JA), Danske Skov og Landskabingeniører (DSL) og Forbundet Kultur og Information (KI) kan stemme ved DM-valgene. Jeg håber meget, at I alle vil styrke medlemsdemokratiet, bruge jeres stemmeret og gøre jeres indflydelse gældende ved stemmeurnerne, der i 2024 er af den digitale slags.

Du får en mail, som beskriver dine valgmuligheder. Den digitale afstemning er lige så sikker og anonym, som papir og pen var det i gamle dage. Du kan med få klik bruge din demokratiske ret og sætte dit præg på DM's retning de kommende tre år, og det håber jeg, at du vil.

Retter vi blikket ud mod vores omverden, er der udfordringer nok at tage fat på:

Selv om ingen efterspørger det, arbejder et flertal på Christiansborg stadig på at forkorte universitetsuddannelserne og flere professionsuddannelser. Det er en af disse dårlige idéer, der ikke vil dø, selvom al fagkundskab og alle aktører taler imod. Jeg vil selvfølgelig resten af min valgperiode bekæmpe forkortelse af uddannelserne.

Regeringen har også for nylig skåret ned på statsansatte, som blandt andet laver kvalitetssikring og tilsyn. Det risikerer at give bagslag, hvis standarderne sænkes. DM vil selvfølgelig hjælpe de dygtige mennesker videre, som er blevet ofret.

Endelig er vi ved at forberede næste omgang overenskomstforhandlinger. Jeg mener, at vi står stærkest, når vi sammen med vores allierede i fagbevægelsen finder en fælles, solid forhandlingsposition.

Der er masser at tage fat på - også for de nye, som du skal stemme på nu. Det demokratiske valg er vores forenings hjerteblod. Ikke af sentimentale eller traditionelle grunde, men fordi medlemmernes interesser bliver varetaget bedst af andre valgte medlemmer, der har valgt at bruge nogle år af deres liv på at kæmpe for fællesskabet.

Jeg har været stolt af at arbejde for medlemmerne og DM, og jeg er sikker på, at der vil blive valgt dygtige personer nu til ledelsen af DM, som jeg kan give stafetten til den 1. januar. Med et stærkt demokratisk mandat kan de nyvalgte i DM's ledelse bedst varetage dine interesser. Så brug din ret: Stem til DM's valg. ♦

Invitation til generalforsamling: Demokratisk a-kasse

MA er Danmarks eneste akademiske a-kasse med en direkte medlemsvalgt bestyrelse.

Mød op den 2. december kl. 17.00 til generalforsamling hos Magistrenes A-kasse, Peter Bangs Vej 30 på Frederiksberg. Eller vær med digitalt.

Har du forslag til dagsorden, skal du sende det til input@ma-kasse.dk senest fire uger før. Du kan rekvirere generalforsamlingsmaterialet tidligst 14 dage før på samme mail.

MA yder tilskud til transport til og fra generalforsamlingen og byder ud over den formelle del på et oplæg og en lille forfriskning. Alle medlemmer er velkomne.

Tilmelding på ma-kasse.dk/gf-tilmelding2024

Valg 2024

Hvem skal sætte retningen for Magistrenes A-kasse?

MA har direkte demokrati. Medlemmerne stemmer hvert andet år og vælger de syv medlemmer af bestyrelsen, som skal sætte kursen for Danmarks foretrukne a-kasse for humanister og scient.er.

I de forløbne to år har fire lister repræsenteret MA's medlemmer: MA-listen – for alle DM- og GL-medlemmer, GL-listen, for alle medlemmer, Medlemmerne i Centrum-Samarbejdslisten og Fagforeningslisten DM/GL.

Den 5. november åbnes valget

Du kan se, hvem du kan stemme på, når du i din mailboks eller – hvis vi ikke har en mailadresse på dig – med posten tirsdag den 5. november modtager valgmaterialet med en præsentation af kandidaterne og listerne.

Du stemmer digitalt på MA's hjemmeside. Har du ikke modtaget valgmaterialet fra os senest den 12. november, så skriv til valgudvalget på valg@ma-kasse.dk.

Valget slutter den 26. november, og vi offentliggør resultatet umiddelbart efter.

A-kassen for
humanister og scient.er

tænk større

Har du lyst til at stille op?

Alle kan stille op alene eller sammen med andre. Der er bestemte retningslinjer for opstilling. De fremgår i detaljer på ma-kasse.dk/valg. Valgudvalget skal have modtaget dit kandidatur senest den 15. oktober.

Hold øje med disse tidspunkter:

- **Tirsdag den 15. oktober kl. 15**
Sidste frist for at anmelde sin opstilling til valget
- **Tirsdag den 5. november**
Valgmaterialet udsendes
- **Tirsdag den 12. november**
Sidste frist for henvendelse til MA, hvis du ikke har modtaget valgmateriale
- **Tirsdag den 26. november kl. 10**
Sidste frist for at afgive sin stemme

Er du mere nysgerrig?

Du finder al information om valget på ma-kasse.dk/valg

Kort om MA

MA er a-kassen for humanister og scient.er – og faglighederne i krydsfeltet mellem de to. Vores mere end 86.000 medlemmer evner både at tænke dybt, tværfagligt og nyt; præcis de kompetencer der skal til for at flytte Danmark fremad i stedet for bare at effektivisere og strømline det bestående.

September

38

"For mig er det ikke et valg. Jeg skal være med," siger Laura Horn, som ikke har tal på, hvor mange aktioner hun har deltaget i med Scientist Rebellion. Som samfundsforsker og underviser har hun en privilegeret adgang til viden om klimaets tilstand, og det mener hun forpligter.

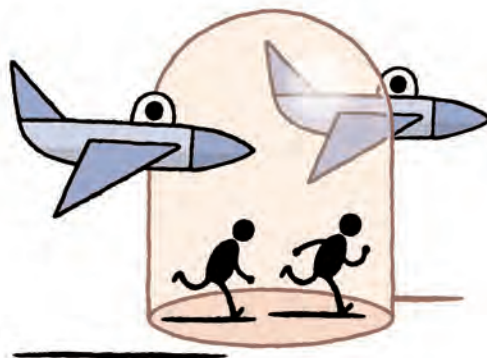
26

Uforberedte møder uden dagsorden kan være drænende, og du kan selv være med til at ændre det. Vi giver dig 5 gode råd.

7

Jesper Papior havde forestillet sig, at han skulle være på en arbejdsplads med HR-organisation og det hele. Men med kun fire medarbejdere er Filmtalent det modsatte. Plejer findes ikke, og man opfinder tingene, når der er brug for det.

46

På to år er antallet af angreb på uddannelsesinstitutioner rundt om i verden steget med 20 procent. Angrebene skræmmer lærere, skolebørn og studerende væk og har alvorlige konsekvenser for såvel individer som hele samfund. Men måske er der håb at finde i Mali.

- 03 Forpersonens leder
- 07 NYT JOB
Stifinder i filmens verden
- 08 FAGLIGE FRONTER
Skal danske universiteter stoppe samarbejdet med israelske universiteter?
- 10 Gør pronominer i din e-mail en forskel?
- 17 AI-eksperten anbefaler: 4 bøger, du skal læse om kunstig intelligens
- 18 Fra slips til sneakers
- 26 5 måder, du kan forbedre et møde på
- 28 Forskere ignorerer krav til interessekonflikter
- 32 DM-VALG
Hvem skal være DM's nye forperson?
- 34 DM-VALG
Hvad skal vi nu, lille DM?
- 38 "Når politiet siger, at jeg skal flytte mig, så svarer jeg: Jeg er præcis der, hvor jeg skal være"
- 44 ET ARBEJDSLIV ER FORBI
En hertesag
- 46 Skoler i skudlinjen
- 51 MIN BOGREOL
Mine bøger udtrykker alt det, vi omgiver os med og kommer fra
- 52 Antividenskabens indtog
- 57 Spørg om pension
- 58 Chefredaktørens kommentar

Forsidefoto
Isak Hoffmeyer

Få Danmarks bedste studiekonto

– ansøg på 10 minutter i vores app

Som StudieKunde i Lån & Spar får du ikke bare 5%* i rente på din lønkonto. Du får også en bank, der kender dig og dine medstuderendes lønforhold og jobudsigter bedre end de fleste. Desuden kan du beholde din studiekonto 3 år efter, du er færdig med studierne. Hvorfor får du alle disse fordele? Fordi DM er medejer af Lån & Spar og ønsker at give sine medlemmer de bedst mulige vilkår – også i banken.

Se alle dine fordele på studiekonto.dk
Book et møde på studiekonto.dk eller ring 3378 1952.

DM

For at få Danmarks bedste studiekonto skal du samle hele din privatøkonomi hos Lån & Spar og være medlem af DM. Du får 5% i rente på de første 20.000 kr. – derefter 1,25%. Renten beregnes dagligt og tilskrives årligt. Du får studiekontoen på baggrund af en almindelig kreditvurdering.

Du kan have studiekontoen i op til 3 år efter endt uddannelse. Alle rentesatser er variable og gældende pr. 29. juli 2024.

Ring 3378 1952 – eller gå på studiekonto.dk og se mere.

Bliv StudieKunde i Lån & Spar og få det hele med:

- **Danmarks bedste rente**
  - få 5% i rente på de første 20.000 kr.
  - derefter 1,25%
- **Kassekredit op til 50.000 kr.**
  - på gode betingelser
- **Visa/Dankort**
  - hæv gebyrfrit overalt i Danmark
- **Mastercard**
  - genialt, når du skal til udlandet
- **Valutaveksling**
  - hæv euro uden gebyr i vores pengeautomater

Sådan gør du:

- Download appen Mobilbank Lån & Spar
- Ansøg om studiekontoen – det tager 10 min.
- Du får svar inden for 24 timer

Hent app her:

Lån & Spar

Stifinder i filmens verden

Jesper Papior skal gøre det lettere for kommende filmtalenter at finde vej ind i filmverdens kringelkroge.

► 1. maj satte Jesper Papior sig i en af stolene i Fonden Filmtalents fælleskontor på fjerde sal i Det Danske Filminstituts hus i Gothersgade i det indre København.

Det hører til de næsten ikkeeksisterende sjældenheder, at nogen direkte søger efter en med Jesper Papiors uddannelse som cand.mag. i film- og medievidenskab. Men med erfaring fra tidligere job inden for visuel formidling og senest som projektleder i Red Barnet ligger den skabende proces med at opbygge en digital platform for de mange unge filmtalenter i Danmark ret meget til højrebenet.

Jesper Papior skal som projektleder for digital kommunikation udvikle og administrere en ny hjemmeside med blandt andet en oversigt over uddannelser i filmbranchen og jobprofiler, som for eksempel fortæller, hvad en filmklipper og en filminstruktør laver.

Fonden Filmtalent er paraplyorganisation for de fire danske filmværksteder i København, Aarhus, Odense og Viborg og skal støtte rekruttering og udvikling af talenter inden for film, tv og animation. Selv om Jesper Papior ikke får direkte kontakt med de kommende filmtalenter, er en del af opgaven også at skabe samarbejdsrelationer i branchen, da Filmtalent er med til at levere instruktører, klippere og manuskriptforfattere til næste generation.

Jesper Papior havde forestillet sig, at han skulle være på en arbejdsplads med HR-organisation og det hele. Men med kun fire medarbejdere er Filmtalent det modsatte. Plejer findes ikke, og man opfinder tingene, når der er brug for det. Jesper Papior har som det første lavet et overblik over indholdsønsker og -kriterier til platformen fra bunden.

Fra sin plads på fjerde etage kan han se op på den ny tagterrasse, Filmtaget, som for nylig er åbnet med en udendørs biograf og café, og derfor kan Jesper Papior gå op på taget og hente en kop kaffe med udsigt om morgenen. Og så ligger Kongens Have kun et spydkast derfra.

Som humanist er Jesper Papior meget bevidst om, at han er generalist, og dermed kæmper han med en masse andre om jobbene. Det handler meget om erfaring og netværk, tror han. Og hvis man har drivkraften, kan man få lov til at udfolde sig. ♦

Skal danske universiteter stoppe samarbejdet med israelske universiteter?

Israelske universiteter samarbejder med landets militær, der har jævnet alle palæstinensiske universiteter i Gaza med jorden. Bør det få konsekvenser for danske universiteters samarbejde med israelske? To mellemøstforskere er uenige.

→ **Michelle Pace**
professor i globale studier ved Roskilde Universitet

Ja, universiteter er moralsk forpligtede til at boykotte israelske universiteter

Vi skal korrigere misinformation

Universiteter skal frembringe faktuel viden og fremlægge den for offentligheden, ligesom vi skal korrigere misinformation. Det kan handle om klima eller Brexit eller Gaza. I tilfældet Israel har du et besættelseskolonialt foretagende, der længe har søgt at fjerne det oprindelige folk i det land, der engang var Palæstina, også for de frygtelige begivenheder den 7. oktober 2023.

Universiteter skal ikke deltage i undertrykkelsen

Det er veldokumenteret, at israelske universiteter har medvirket til undertrykkelsen og den ulovlige besættelse af Palæstina. For eksempel ved at bygge universiteter på besat jord eller i kraft af det fortsatte samarbejde med det israelske militær om uddannelsesprogrammer for soldater. Det går langt tilbage. Hebrew University blev for eksempel i 1918 bygget på stjålet land, en strategisk placering, der skulle hjælpe zionistbevægelsen med at gøre krav på Jerusalem.

Det er en moralsk forpligtelse

Universiteter er moralsk forpligtede til at boykotte israelske universiteter og højere uddannelsesinstitutioner. Palæstinensiske universiteter er blevet smadret, og finansminister Bezael Smotrich har for nylig sagt, at det moralsk kan retfærdiggøres at sulte to millioner mennesker.

Allt taget i betragtning har vi som universitetsansatte en moralsk forpligtelse til at engagere politikere og universitetsledelser til at støtte og aktivt hjælpe vores israelske akademiske kolleger. Det skal vi gøre, for at palæstinensere og israelere en dag kan leve et fredeligt liv. Vi kan ikke fortsætte i denne voldsspiral. ♦

→ **Jakob Egholm Feldt**
professor i global historie ved Roskilde Universitet

Nej, aktivistisk forskning skal ikke bruge begreber som våben til at moralisere med

Universiteterne skal rumme modsatte synspunkter

Begivenhederne i Gaza er forfærdelige, ingen tvivl om det. Men universiteterne bør være lig en republik, der skal sikre pluralisme og forsknings- og ytringsfrihed. De skal rumme modsatrettede synspunkter, og lederne skal sikre dette. Derfor vil det altid være et problem, når aktivistiske forskere og studerende søger at pålægge universiteter bestemte synspunkter. Undtagelsen er, hvis staten og det internationale samfund beslutter sig for at boykotte et land, for eksempel Rusland. Her må universiteterne følge trop.

Der er ikke forskningsmæssig konsensus om Israel

Det betyder ikke, at det er uproblematisk, når israelske universiteter samarbejder med militæret. Det er et stort problem, der angår universiteternes finansieringsmodel på linje med samarbejdet med medicinalindustrien og big tech, men giver ikke anledning til at boykotte særligt israelske universiteter. Desuden er der ikke forskningsmæssig konsensus om Mellemøsten og Israel, slet ikke. Det er ikke som med klimaforskning, hvor 98 procent er enige om, at den globale opvarmning er menneskeskabt.

Begreber må ikke bruges som våben

Det er fint at undersøge Israel-Palæstina-konflikten med begreber som apartheid, etnisk udrensning, racisme og folkemord, men problemet med den aktivistiske forskning er, når den bruger begreberne som våben til at moralisere og slå andre folk i hovedet med. Universiteterne og forskningen skal rumme et væld af perspektiver og synspunkter. ♦

Årsmøde for tillidsvalgte 2024

Tilmeld dig allerede nu DM's årlige fællesmøde for alle tillidsvalgte.

Det er her alle tillidsvalgte kan mødes for at få ny viden, diskutere aktuelle politiske dagsordener og dele historier og erfaringer fra DM'ernes mange arbejdspladser.

Du har rig mulighed for at møde dygtige eksperter, skarpe oplægsholdere, DM's rådgivende konsulenter samt andre tillidsvalgte, som du kan finde sammen med i netværk, hvor I kan have glæde af at sparre med hinanden i efterfølgende

Malene Friis Andersen (Ph.d. og autoriseret psykolog. Malene arbejder som selvstændig organisationspsykolog og har forsket i psykisk arbejdsmiljø, stress, ledelse og trivsel), der opridses hvilke tendenser hun vi står i på nutidens arbejdspladser, hvilken betydning det har for mennesket og hvilken betydning de tillidsvalgte spiller.

Jeppe Ajslev (Senior forsker ved NFA i psykosocialt arbejdsmiljø samt arbejdsulykker og sikkerhedskultur) der vil tale om hvordan arbejdspladser bedst tilpasser sig og orienterer sig i ny teknologi, digitale løsninger og kunstig intelligens. Han vil udforske samspillet mellem teknologi og psykisk arbejdsmiljø.

Ulrik Gensby (Ph.d. og Cand.Scient.Adm., er arbejdslivsforskerudviklingskonsulent og medejer af TeamArbejdsliv) vil give indsigt i og belyse hvilke udfordringer, der kan opstå på din arbejdsplads, når det handler om grøn omstilling og hvilken rolle de tillidsvalgte har og kan have i dette.

Louise Dinesen (erhvervs- og krisepsykolog, og forfatter til en række bøger om psykosocialt arbejdsmiljø, ledelse, kriser og kultur på arbejdspladsen) vil til workshoppen vise veje for, hvordan du bliver en attraktiv samarbejdspartner for ledelse og kollegaer på din arbejdsplads, hvor fokus er at skabe sunde betingelser i arbejdet.

Årsmødet afholdes d. 05.-06. december 2024 på Hotel Comwell i Kolding

Gør pronominer i din e-mail en forskel?

Flere og flere skriver (hun/hende) eller (de/dem) på LinkedIn og i deres e-mailsignatur. Jeg undersøgte, hvad det egentlig har af betydning.

► “Skal han have chili på?” kunne jeg høre manden bag disken spørge, mens han nikkede i min retning.

Jeg sad på et kebabsted med mit korte, kasketklædte hår og lignede tilsyneladende en *han*. Det sker ellers sjældent. Normalt gætter folk mine rigtige pronominer.

Tillad mig alligevel at introducere mig selv: Jeg hedder Sofia, og jeg bruger hun/hende-pronominer. Hvis nogen skal tale om mig, vil jeg altså gerne have, at de siger: ‘Sofia, hun undersøger brugen af pronominer’.

Det vil du allerede vide, hvis jeg har sendt dig en mail. På intranettet på min arbejdsplads blev der nemlig mindet om muligheden for at opdatere sin e-mailsignatur med sine pronominer for at være mere inkluderende. Så det gjorde jeg. I forvejen stod de på min LinkedIn.

Jeg kan ikke være den eneste, der har lagt mærke til, at flere og flere skriver deres pronominer i e-mailsignaturen og LinkedIn-profilteksten. Mange af dem er personer, som jeg ved første øjekast ikke vurderer, at nogen har svært ved at identificere som et bestemt køn.

Jeg tror, de fleste gør det for at hjælpe med at gøre det lettere for dem, som er transkønnede eller tilhører en kønsminoritet. Det er derfor, jeg selv gør det.

Men hvordan ved jeg egentlig, at det hjælper? Og synes de, som jeg gerne vil støtte, overhovedet, at det er en god ting? Vil nogen se skævt til mig på arbejdet og måske synes, at det er for politisk? Det har jeg undersøgt.

Sociale medier kontra virkeligheden

Sidste år foretog Boston Consulting Group og LGBTQ+ Danmark en undersøgelse af LGBTQ+-personers trivsel på arbejdspladsen. Den viste, at fire ud af fem LGBTQ+-personer havde oplevet eller overværet diskriminerende adfærd på arbejdspladsen inden for de seneste to år.

Et skridt på vejen til at inkludere LGBTQ+-personer i stedet for at diskriminere dem kunne være, at man skriver sine pronominer tydeligt, så det er lettere for transkønnede, nonbinære og andre med utraditionelle pronominer også at skrive deres. Men har det rent faktisk den effekt?

Et godt sted at starte jagten på et svar er at spørge en af de personer, som jeg angiveligt støtter.

Jeg ringer til Ly Lykke Møller, som er forsker ved Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø og nonbinær transfeminin. På det tidspunkt, vi snakker sammen, hedder Ly stadig Jeppe og bliver omtalt som *han*. Efter vores snak skifter Ly både navn og pronominer, så dem har jeg rettet til her. Hun har et feminint udseende og går med kjole og neglelak, og det gjorde hun også, da jeg snakkede med hende, før hun begyndte processen med at skifte navn og pronominer.

“Nogle går meget op i pronominer, andre tager det afslappet. Derfor er det jo svært at sige, hvor stor en betydning det har for transpersoner i al almindelighed. Jeg bliver ikke selv stødt, hvis nogen kalder mig noget bestemt,” fortæller Ly Lykke Møller mig.

Hvis Ly ser, at nogen har skrevet deres pronominer på LinkedIn eller i e-mailsignaturen, gør det hende glad.

“Det føles som en anerkendelse af mig som nonbinær transkønnet. Når folk angiver pronominer i deres signaturer og profiler, udbreder det fortællingen om, at man ikke kan antage folks køn ud fra deres udseende eller navn. Det gør det lettere for mig at skulle ændre eller tilkendegive mine pronominer,” siger Ly Lykke Møller.

Hun synes dog, at der er mange svære lag i snakken om pronominer. Som udgangspunkt er hun enig i tanken om, at en mere tydelig brug af pronominer gør det lettere for folk som hende, som ikke er traditionelle i deres køn. Samtidig er det ikke helt så simpelt.

“Nogle har svært ved at vænne sig til en ny virkelighed med nye køns kategorier. På begge sider er folk utålmodige med hinanden, og ingen går fri.”

Selvom Ly Lykke Møller synes, at vi skal give hinanden længere snor, forstår hun også godt, hvorfor mange transpersoner har svært ved at bevare tålmodigheden, hvis de ofte har oplevet at blive ‘fejlkønnet’ – altså refereret til som et andet køn end det, de er.

“Det er svært altid at være tålmodig, når man har en lang,

levet erfaring med at blive minoriseret og ‘andetgjort’. Det er en hård og sommetider traumatisk erfaring at have,” forklarer Ly Lykke Møller.

For hende er der dog stor forskel på, om man snakker om pronominer i virkeligheden eller på sociale medier. Sidstnævnte koster ikke noget, mener hun.

“Man ændrer det én gang, og så står de der. Det er noget helt andet ude i virkeligheden,” siger Ly Lykke Møller, som ofte er nødt til at tale højt om sine pronominer, fordi hun ellers tydeligt kan se, at folk bliver forvirrede over hendes fremtoning.

“Når jeg er ude at tale som forsker, kan jeg jo godt mærke, at det skaber en mærkelig situation. Jeg går i kjole og forsøger at se feminin ud, men hedder Jeppe. Jeg er nødt til at sige mit navn og mine pronominer,” fortalte Ly, da hun stadig hed Jeppe.

Siden Ly Lykke Møller fik et feminint udtryk, har hun mærket på egen krop, hvordan det er at have et synligt stigma. Men også hvordan andre mennesker gør alt for at skjule, at de synes, hun skiller sig ud.

“Det er enormt interessant at gå rundt i verden og pludselig ikke passe ind. Så kan jeg mærke, hvordan folk gerne vil have nogle hint til, hvad de skal sige for at undgå, at jeg bliver ked af det.”

Pronominer skaber et trygt rum

Det er jo bare to ord, men jeg kan se, at snakken om pronominer kan vække stor debat. Hvordan kan vi blive mere tålmodige med hinanden, som Ly Lykke Møller håber, vi kan blive? En del af det er vel at kunne forstå hinanden. Jeg tager fat på én, som kan fortælle mere om sagen fra et fagligt perspektiv.

“Det er kun de seneste fem år, vi har set folk fortælle deres pronominer i professionel kontekst,” forklarer Poornima Luthra, som er professor i diversitet og ledelse på Copenhagen Business School i København, og som også er forfatter til blandt andet bogen ‘The Art of Active Allyship’.

Det kan virke unødvendigt, at man skriver sine pronominer, når folk alligevel altid kalder en det rigtige. Poornima Luthra siger, at man kan gøre det, så transkønnede, folk med flydende kønsidentitet og nonbinære kan føle sig trygge nok til at dele deres pronominer.

“Det handler om at sætte andre i fokus. De af os, som har privilegier, har tendens til at føle os ramt og tænke: Hvorfor skal jeg dog det nu? Men det handler ikke om os,” siger hun.

Når Poornima Luthra fortæller sine pronominer, mener hun, at det bliver mere trygt for andre at gøre det samme – også dem, der skiller sig mere ud.

Det kan føles unaturligt for nogle at bruge kønsneutrale pronominer. Mange får måske en indre dansklærer i hovedet, fordi det kan føles unaturligt at sige ‘de’ i ental. Men sprog udvikler sig og ændrer sig, siger Poornima Luthra.

“At bruge andre slags pronominer er en muskel, der skal trænes. Hvis vi bliver ved med at træne den, bliver det mere naturligt for os at bruge den og skabe et mere inkluderende sprog,” siger hun.

En mere tilgængelig samtale

Rik Jespersen er nonbinær og bruger pronominerne *de* eller *dem*. Det er også angivet på deres LinkedIn-profil.

Jeg ringer til dem for at høre, hvordan det med pronominer i mere professionel sammenhæng ser ud for dem.

Der er aldrig nogen, der har kommenteret pronominerne i profiltæksten på LinkedIn, fortæller Rik Jespersen. Alligevel er der mange overvejelser om, hvorvidt de også skal skrives ind i mailsignaturen på jobbet.

“I mere *corporate* sammenhænge kan det være forvirrende

Hvad betyder ‘pronominer’, ‘ciskønnet’ og ‘nonbinær’?

Personlige pronominer er de stedord, du bruger til at omtale en person. Eksempler på personlige pronominer, man bruger i Danmark:

De/dem/deres
Hun/hende/hendes
Han/ham/hans
Den/den/dens
Hen/hen/hens

For en ciskønnet person stemmer det oplevede køn og kønsudtryk overens med det køn, personen blev tildelt ved fødslen. Mange lever samtidig op til de sociale forventninger, der er knyttet til deres køn.

Cirka en procent af danskerne er nonbinære eller transkønnede. Nonbinær er en fællesbetegnelse for dem, som hverken identificerer sig som mand eller kvinde.

Kilde: LGBT+ Danmark og Institut for Menneskerettigheder

“Det kan føles unaturligt for nogle at bruge kønsneutrale pronominer. Mange får måske en indre dansklærer i hovedet, fordi det kan føles unaturligt at sige ‘de’ i ental. Men sprog udvikler sig og ændrer sig”

Poornima Luthra, professor i diversitet og ledelse på Copenhagen Business School i København

for mig, om jeg skal sige noget. Jeg har ikke en klar procedure,” siger Rik Jespersen, som har en kandidat i humanøkologi og arbejder som freelancer.

Det føles ikke rart at blive ‘fejlkønnet’. Især ikke, hvis de har brugt tid og energi på at forklare, hvordan de gerne vil læses, og hvilke pronominer de gerne vil have, at folk bruger.

“Tbund og grund gør det en ked af det. Det kan føles disrespektfuldt. Som om personen ikke accepterer den måde, jeg er i verden på,” siger Rik Jespersen, der har forståelse for, at det kan være forvirrende at navigere i kønspronominer, og at folk kan være bange for at træde forkert.

Men det er ikke en løsning at være passiv eller endda aktivt vælge at overhøre, at der bliver bedt om kønsneutrale pronominer, mener Rik Jespersen.

“Det er da underligt, at mange ting forandrer sig. Selvfølgelig findes der grænseoverskridende spørgsmål, men hvis nogen spørger interesseret ind, så vil jeg gerne bruge energi på at forklare mine pronominer.”

Håbet er, at det så bliver husket en anden gang.

“Det skal ikke bare være en gruppe mennesker, der stiller besværlige krav til samfundet. Alle har ansvaret for at gøre det til en samtale. Når andre også skriver deres pronominer, bliver samtalen mere tilgængelig,” siger Rik Jespersen.

Danskernes holdning til kønsneutrale pronominer

Min redaktør har sagt, at jeg skal forsøge at skrive Rik Jespersens pronominer så lidt som muligt i artiklen her. Det er forvirrende for mange læsere, hvis *de* bliver brugt for meget, mener han.

Det er faktisk ikke noget, jeg selv synes er særligt forvirrende. Og måske understreger det professor Poornima Luthras pointe om, at brugen af kønsneutrale pronominer er en muskel, der skal trænes. Ikke fordi jeg er bodybuilder, når det kommer til pronominer, men jeg tror alligevel, at jeg rammer det kønsneutrale træningscenter oftere, end min redaktør gør, fordi jeg nogle gange refererer til nogen som *de*.

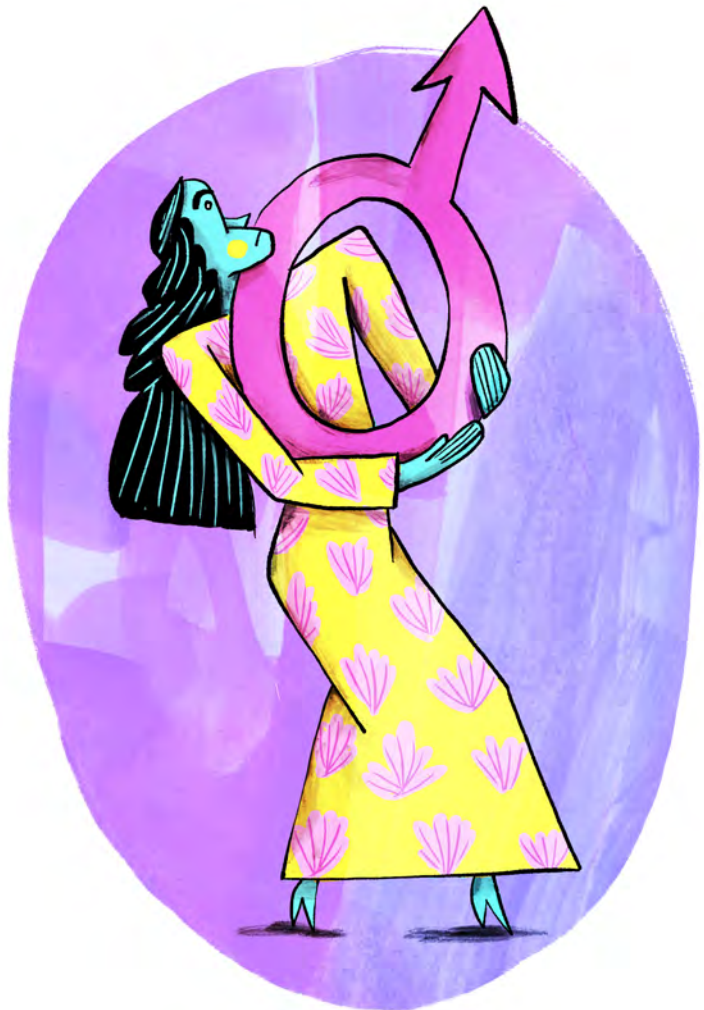
Det er ikke let for alle at vænne sig til kønsneutrale pronominer. Det viser Dansk Sprognævns undersøgelse ‘Kønsneutrale pronominer: danskernes erfaringer og holdninger’ fra 11. maj 2023. Den viser blandt andet, at 30 procent af de 4.000 respondenter synes noget negativt om brugen af pronominer som *de* eller *hen*.

Et af svarene lød sådan: “Det er utrolig dumt jeg kan jo heller ik’ sige jeg bare er en angrebshelikopter.” En anden svarede: “Jeg finder det underligt og svært at forstå. Jeg opfatter det tit som om, de pågældende meget gerne vil føle sig helt specielle og være i fokus.”

En mere positiv kommentar i undersøgelsen lød omvendt: “Jeg kan ikke forstå, hvorfor det overhovedet er en debat. Synes egentlig bare, at det er almindelig høflighed og respekt for et andet menneske at omtale dem, som de ønsker det.”

Påvirker det troværdigheden?

Noget, jeg selv har tænkt på, er, om mit *hun/hende* springer nogle i øjnene.

“Jeg kan ikke forstå, hvorfor det overhovedet er en debat. Synes egentlig bare, at det er almindelig høflighed og respekt for et andet menneske at omtale dem, som de ønsker det”

Svar i Dansk Sprognævns undersøgelse ‘Kønsneutrale pronominer: danskernes erfaringer og holdninger’

Det står i en parentes i min e-mailsignatur, men det er ikke sikkert, at pronominerne blot er en parentes for andre. Signalerer det noget politisk, der i sidste ende kan gøre mig mindre troværdig?

Jeg beslutter mig for at kontakte seks af de mennesker, jeg for nylig har skrevet med, og stiller dem to spørgsmål: Lagde de mærke til mine pronominer? Og hvad tænkte de?

Efter et par dage har de svaret. Og til min overraskelse er de næsten alle sammen positivt stemt.

Først og fremmest var det kun få, som havde lagt mærke til det.

“Jeg havde ikke lagt mærke til det, men nu, hvor jeg bliver gjort opmærksom på det, så tænker jeg, at det viser, at du er bevidst om inklusion og har respekt for kønsidentitet, og det synes jeg er positivt,” skriver en.

Alle seks tilkendegiver, at de ikke synes, mine pronominer påvirker min troværdighed. To af dem skriver dog også, at svaret kan være påvirket af, at vi allerede har talt sammen og dannet os et godt indtryk af hinanden.

“Jeg lagde mærke til det med det samme. Jeg synes, det fungerer rigtig fint at have sine pronominer stående i ens e-mailsignatur. Jeg kunne godt se for mig, at alle på sigt har deres pronominer stående, på samme måde som vi skriver vores jobtitel og arbejdsplads,” skriver en af dem.

De er til gengæld uenige, når det kommer til spørgsmålet om, hvad det så signalerer. En person fra en tidligere e-mailkorrespondance synes, det virker fjollet eller endda krukket med pronominer i signaturen.

“Jeg synes absolut, at det er godt med åbenhed, og jeg oplever ikke mig selv som fordomsfuld, men lige det her med pronominer ryster jeg på hovedet ad. For mig signalerer det mest et tilhørsforhold til et lille segment af befolkningen. Det er café latte-agtigt, et elitært hovedstadsfænomen, som lægger afstand til mange danskere,” skriver hun.

Det synes I

For at finde ud af, hvor mange af jer der kunne finde på at skrive jeres pronominer, lavede jeg et LinkedIn-opslag via Akademikerbladets profil. Der kom 289 besvarelser.

I kommentarsporet byder flere ind med deres holdning. Jeg bemærker særligt én bruger, som skriver, at det vil han ikke, og påpeger, at man må være indstillet på, at folk stiller spørgsmål, hvis man “løfter en lille flig af ‘dynen’ og inviterer kunder og kollegaer ind i ens kønsopfattelse”.

En anden bruger fortæller, at hun har gjort det i internationale sammenhænge for at undgå at blive kaldt *Mr.*: “Så længe der er folk, der antager køn, kan det være rart at signalere, hvilket køn man er,” skriver hun.

Jeg skriver til en af dem, som har svaret nej, for at høre hvorfor. Hun hedder Anne og er uddannelsesvejleder. Hun undrer sig, når hun ser, at andre har tilkendegivet deres pronominer på LinkedIn. Hun kan ikke lure hensigten.

“Er det en lille alarmklokke, der signalerer, at en anden part kan komme til at gøre noget forkert? Skal også LinkedIn være et sted, hvor man krænger hele sig selv ud? Hvad skal i så fald også deles? Religion eller seksualitet?” skriver hun til mig.

Jeg kender ikke svaret på hendes spørgsmål, så jeg spørger bare, om jeg må bruge nogle af hendes overvejelser i artiklen. Det må jeg gerne, hvis hendes fulde navn ikke er med.

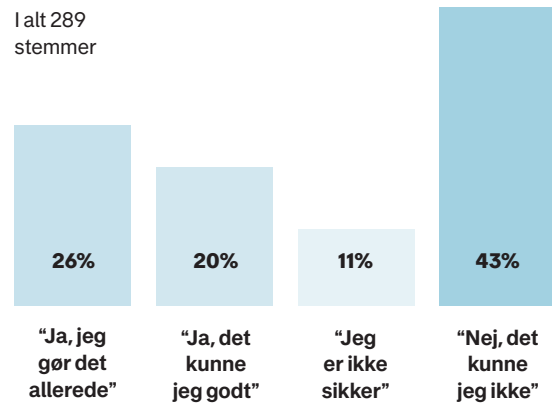
“Jeg er nervøs for at fremstå dinosaurgammeldags og for hård i filten. Der er jo meget på spil i diskussionen, og jeg kan meget vel have blinde, fossilerede vinkler,” skriver hun.

Hvilken betydning har pronominer?

Da jeg begyndte at undersøge pronominer i e-mailsignaturen

“Kunne du finde på at skrive dine pronominer i din LinkedIn-profiltekst og/eller i din e-mailsignatur?”

I alt 289 stemmer

Kilde: LinkedIn-opslag på Akademikerbladets LinkedIn-profil

og på LinkedIn, vidste jeg godt, at jeg ikke ville finde noget entydigt svar på, hvilken betydning de har.

Men jeg kan i hvert fald konkludere, at hvis du skriver dine pronominer i arbejdsmæssig sammenhæng, kan det have en positiv betydning for transpersoner eller andre kønsminoriteter. Det kan føles som en anerkendelse eller en støtte, eller det kan hjælpe med at starte en samtale.

Der er noget, der indikerer, at folk måske ikke hører så meget for deres synlige pronominer i e-mailsignaturen eller på LinkedIn. Det kan skyldes alt muligt. Måske at andre ikke registrerer dem, at de er ligeglade, eller at de ikke har lyst til at dele deres holdning, om den så er positiv eller negativ.

Et andet mønster, der tegner sig, er, at flere af de personer, jeg har rakt ud til eller talt med, ikke har ønsket at stå frem med deres fulde navn. Især dem, der ikke kun er positive over for tendensen. Nogle har sagt til mig, at de synes, debatten er for hård.

For mit vedkommende koster mine synlige pronominer mig ikke umiddelbart noget – hverken på troværdigheden eller personligt. Men generelt kan det alligevel have vidt forskellige konnotationer for modtageren, hvis de står der.

Selvom jeg er det, man vil kalde for privilegeret, når det kommer til mit kønsudtryk, fordi folk nærmest aldrig kalder mig noget forkert, stod mine pronominer alligevel i min e-mailsignatur og min LinkedIn-profiltekst, før jeg skrev denne artikel, og det kommer de til at blive ved med. Jeg kan se, at det betyder noget. ♦

Akademikerbladet i øret
Hør lydfortællingen

Nu kan du også lytte til os

Akademikerbladet udkommer også som podcast
– fire forskellige for at være præcis. Søg efter dem i din podcastafspiller,
eller scan QR-koderne nedenfor

Akademikerbladet i øret

Vi håndplukker vores bedste historier og serverer dem for dig som lydfortællinger.

dm.dk/akademikerbladet/lyd

Karriere på hovedet

Lasse Højsgaard vender de klassiske karrieremål på hovedet og spørger: Hvad nu, hvis vi gik en anden vej?

dm.dk/akademikerbladet/karrierehoved

Ha' en god dag, skat

Caroline Cecilie Olesen gør op med den skyld og skam, der rammer mange forældre, når de skal balancere børn og karriere.

dm.dk/akademikerbladet/goddag

10 formler, der forandrede verden

Videnskabelige formler har ændret vores opfattelse af virkeligheden og skubbet grænserne for menneskelig kunnen. Vi går tæt på de fascinerende historier bag.

dm.dk/akademikerbladet/10formler

AI-eksperten anbefaler:

4 bøger, du skal læse om kunstig intelligens

Det kan godt være, at ChatGPT er imponerende, men inden for kort tid vil den blive endnu vildere. Vil du forstå, hvad der sker med AI, og hvordan du kan håndtere teknologien i dit eget liv? Så læs disse bøger.

► Peder Hammerskov taler med ChatGPT stort set hver dag.

I stedet for at smække en podcast på anlægget ryger chatbotten på, når han kører rundt i sin bil. Måske bruger han den til at teste nogle nye ideer af, inden han skal undervise sine studerende. Eller også beder han den køre en SWAT-analyse på en problematik fra en organisation, han skal holde oplæg for.

“Den kender alle teorier og modeller, du overhovedet kan forestille dig, og det gør den til en ekstremt kvalificeret sparringspartner. Og så er ChatGPT bare blevet vildt god til at tale. Det er næsten som at snakke med et menneske – især efter at den er begyndt at smaske og sige *øhh ...*” siger han.

Peder Hammerskov er adjunkt på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, og for tiden arbejder han stort set kun med AI. Han underviser de studerende i teknologien, fortæller medier, hvordan de kan bruge det fornuftigt, og så har han en podcast om generativ kunstig intelligens i mediebranchen.

Han er både begejstret og bekymret for en teknologi, der utvivlsomt vil få betydning for stort set alle dele af vores liv i fremtiden.

“Noget af det, jeg selv søger af viden om AI, handler om den der *finden på plads* i en verden, hvor AI i en nær fremtid vil blive en meget stor del af vores arbejde og vores liv i det hele taget. Kunstig intelligens får betydning i alle parametre af vores liv, og det vil jeg gerne forstå bedre,” siger han.

Vi har bedt Peder Hammerskov pege på fire bøger, der kan gøre os klogere på AI – både hvad det betyder for mennesket, og hvordan det skal bruges bedst muligt. ♦

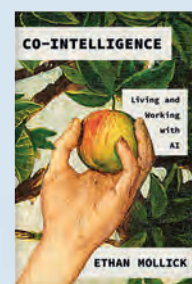

Hvis du skal læse én bog om AI, så er det denne

Maskiner der tænker

Af Inga Strømke, udgivet på Politikens Forlag
288 sider. Set til 299 kr.

“Det her er en bog, alle mennesker bør læse. Det er bare et rigtig godt sted at starte. Inga Strømke giver en grundig introduktion til AI med historisk kontekst, diskussion af etiske dilemmaer og udforskning af fremtidige scenarier. Når du har læst den, er du blevet klogere på de mange facetter, potentialer og udfordringer, der er i AI.”

Fire principper til at arbejde med AI

Co-Intelligence

Af Ethan Mollick
Udgivet på W.H. Allen, 256 sider. Set til 185 kr.

“‘Co-Intelligence’ er for alle, der ønsker at integrere kunstig intelligens mere effektivt i deres arbejde og dagligdag. Mollick præsenterer blandt andet fire grundlæggende regler, som kan ændre og optimere den måde, vi interagerer med og udnytter AI-teknologier på. Det er virkelig godt fortalt, og Mollick kommer med superkonkrete use cases.”

Forstå AI's rolle i arbejdslivet

AI-epoken

Af Anders Bæk, udgivet på Grønningen 1
285 sider. Set til 240 kr.

“Den har jeg faktisk ikke læst endnu, men jeg glæder mig rigtig meget til det. Den virker velfortalt, og jeg tror, den er god til at give en forståelse af, hvilken rolle AI kommer til at spille i vores arbejdsliv fremover – både de gode og de dårlige sider. Forlaget skriver selv, at ‘det kan allerede afsløres nu, at det ikke er småting, vores civilisation har i vente ...’”

En tætskrevet moppedreng

Artificial Intelligence – A Modern Approach

Af Stuart Russel og Peter Norvig
Udgivet på Pearson Education Limited
1.168 sider. Set til 585 kr.

“Man skal ikke lade sig skræmme af omfanget og de mange tætskrevne sider. Bogen giver en supergrundig og bred dækning af de grundlæggende principper og anvendelser for AI. Stilen er klar og tilgængelig, og bogen er essentiel læsning for alle, der ønsker at forstå og anvende AI i deres arbejde.”

Fra slips til sneakers

Når jobbet møder fritiden, ændrer garderoben sig. En modeforsker fører os gennem historien, og en stylist gør os klogere på akademikertypers mode på en tur gennem Illum.

L

aura Lavas løstsiddende hestehale svinger i takt med hendes hurtige skridt gennem parfumeskyen på Illums stueetage.

“Når vi snakker om en erfaren kvindelig konsulent, er der ingen tvivl om, hvilket mærke vi skal hen til. Vi skal ovenpå,” konkluderer hun med et rullende tøjstativ susende ved sin side.

Den erfarne stylist og *personal shopper* har gennem snart to årtier hjulpet danskere med at finde ud af, hvordan de skal klæde sig på, alt afhængigt af hvem de er, og hvilken sammenhæng de skal indgå i.

Det samme skal hun denne varme sommerdag, hvor Akademikerbladet har stillet hende en opgave: Hvilket sæt tøj ville du anbefale fire forskellige typer af akademikere at købe, så det passer til deres arbejde.

For i en tid, hvor grænserne mellem arbejde og fritid bliver stadig mere udviskede, og hvor det personlige udtryk vinder frem, synes arbejdstøjet for akademikere at være en størrelse i forandring. Så hvordan har akademikeres tøj forandret sig gennem tiden, og hvordan ser det ud i dag? En stylist og en modeforsker gør os klogere.

50-årig kvindelig konsulent i Deloitte

Stramme, hullede bukser på gaden

Inden vi får Laura Lavas bud på tøj til de fire akademikertyper, ringer vi til modeforskeren Marie Riegels Melchior for at høre lidt om udviklingen inden for arbejdsmode.

Hun er lektor i europæisk etnologi på Saxo-Instituttet ved Københavns Universitet, hvor hun blandt andet har forsket i dansk mode- og designhistorie. Spørger man hende, er mode og arbejde dybt forbundne størrelser.

“Det spiller en rolle, hvordan vi ser ud på arbejdspladsen, fordi vi med tøj også udtrykker vores identitet, og det gælder også på arbejdet,” siger Marie Riegels Melchior.

Hun forklarer, at vores tøj er et led i vores personlige iscenesættelse.

“Det handler om, hvem man mener, man er, eller har ambitioner om at være,” siger hun.

“Vi skal selvfølgelig have tøj på, men tøjet giver både mulighed for at træde frem og blive iøjnefaldende og mulighed for at være mere anonym og usynlig.”

Tidligere har tøjet på akademiske arbejdspladser været mere formelt, end det er i dag. Der er sket en glidning hen over årene mod noget mere uformelt, siger Marie Riegels Melchior.

“Grænserne for, hvad du kan have på på arbejde, flytter sig hele tiden,” siger hun.

Det er stylisten Laura Lava enig i. Da hun begyndte i branchen for snart to årtier siden, gik de smarte typer på gaderne iført stramme bukser med huller og oversized cardigans. Men det er ikke kun på gaderne, at stilen har forandret sig. Det gælder også kontorerne.

“Tøjet er blevet langt mere uformelt. Vi har altid haft en mere ikkehierarkisk og uformel kultur på arbejdspladserne end både Hongkong og London, men der er også inden for landets grænser sket noget med årene. Selv i Mærsk, der ellers er kendt for de stive former, har de løsnet dresscoden op,” siger hun.

Men man behøver ikke at rejse så langt som til verdens storbyer for at finde forskelle på arbejdstøjet. De er også her i landet, understreger hun.

“Groft sagt kan du tillade dig at lege mere med tøjet i København end i Esbjerg. Det er et helt klassisk storbyfænomen, at der er mere plads til at skille sig ud dér. Det gælder, uanset om det er i fritiden eller på arbejdet.”

Erfaring giver spillerum

Laura Lava løfter det rullende tøjstativ og træder op på rulletrappen ved Illums stueetage.

“Tøjstativet er mit vigtigste redskab, for det kan skabe overblik over de bunker af tøj, der næsten oversvømmer vores samfund,” forklarer hun.

“Vi har så meget af det, og min vigtigste opgave er, at vi forstår, hvordan vi kan bruge tøj, vi har, i længere tid – for eksempel ved at sammensætte det på nye måder,” fortæller hun.

Stylisten stiger af rulletrappen på første sal og går direkte mod et hjørne, hvor en forretning med jakkesæt åbenbarer sig.

“Nogle typer af job har ikke den store forskel i tøjet fra fritid til arbejde. Det her er et helt klassisk workwear-mærke. Og når vi snakker om en konsulent i Deloitte, er vi ovre i de mere klassiske dyder,” fortæller hun.

Inden længe har hun fundet en taljeret, grå blazer og et matchende par habitbukser frem.

“Hvor gammel var hun igen? 50? Så skal man ikke skeje helt ud, når man møder kunderne og vil tages alvorligt, men erfaringen gør også, at hun nok hviler i sig selv og har lidt spillerum.”

Laura Lava hænger tre bluser på tøjstativet: En beige silkebluse med en sløjfe ved halsen, en råhvid silkebluse med et

De fire akademiker-typer, som stylisten klæder på

■ 50-årig kvindelig konsulent i Deloitte

■ Nyuddannet kvindelig biolog i Randers Kommune

■ 30-årig mandlig marketingassistent i Unicef

■ 40-årig mandlig bibliotekar på Dokk1 (Dokken) i Aarhus

“Vores tøj udtrykker, hvem vi mener, vi er, eller har ambitioner om at være”

Modeforsker Marie Riegels Melchior

abstrakt blomstermotiv i lyserøde farver og en lavendelfarvet T-shirt.

“Habitten er ligesom den helt klassiske ramme, og så kan man vælge, hvor meget man vil markere sig, ud fra hvad man tager på indenunder. T-shirten ville for eksempel ikke gå for sig selv, men sammen med habitjakken er det stadig business, men lidt mere casual.”

Stylisten ender med at vælge blomstermotivet til konsulenten.

“Smid et par Roccamore-hæle på, og så er hun klar,” konkluderer hun med henvisning til mærket, der har slået sig op på at fremstille komfortable højhælede sko.

Nu er tiden kommet til den nyuddannede, kvindelige biolog i Randers Kommune.

“Så skal vi i en helt anden retning,” konstaterer Laura Lava, mens vi lægger konsulentens tøj på plads igen.

Et ikonisk symbol på forretning

Selvom vores arbejdsgarderobe har ændret sig gennem tiden, har én beklædningsdel dog været rimelig stabil, forklarer etnolog Marie Riegels Melchior.

“Til det seriøse møde vælger akademikermanden ofte stadig et mørkt jakkesæt og akademikerkvinden et mørkt sæt bestående af jakke, bluse, bukser eller nederdel,” siger hun.

Når du tænker på mode på arbejdspladsen, er der måske ikke langt til, at tanken falder på jakkesættet. Og det er der en god grund til, for jakkesættet er et meget ikonisk symbol på forretning, seriositet og formalitet, fortæller Marie Riegels Melchior.

Selvom jakkesættet stadig holder i dag, kan det ikke bruges i alle situationer, og selve arbejdsgarderoben udenom har ændret sig, mener hun.

“Den typiske konsulentmundering i dag ville for 70 år siden være anset for fritidstøj. Der er sket en forandring,” siger Marie Riegels Melchior.

Forandringen er sket i vores egne garderober og skyldes blandt andet markedsføring, som blev sat i gang i slutningen af 1950'erne af den danske beklædningsindustri, fortæller hun.

Industrien satte fokus på modens skift ved at introducere dansk modeuge og dansk herremodeuge for at overbevise både mænd og kvinder om, at de skulle købe nyt tøj sæson for sæson for at følge moden.

I 1958 etablerede en gruppe herreekviperingsforretninger Dansk Herremoderåd. Målet var at gøre den danske mand velklædt og modebevidst. Rådet anbefalede mænd at have flere jakkesæt og nu til forskellige årstider og lejligheder. Både til fritid og arbejde, til fest, til ude og til inde, til dag og til aften.

“Det handlede dybest set om, at den voksende tekstilindustri ville sælge mere tøj via herreekviperingsforretningerne,” siger Marie Riegels Melchior.

Førhen ville en mand med kontorarbejde typisk bruge sit slidte jakkesæt i fritiden. Det nye i 1960'erne blev, at mænd begyndte at købe mere decideret fritidstøj og dermed udvidede deres garderobe.

“Deres indsats gjorde, at fritidstøjet så at sige vandrede ind i vores arbejdsgarderobe. På den måde blev mandens påklædning på arbejdet gradvis mindre formel end før.”

Tøj til møder

At vi overhovedet har bestemte måder at klæde os på arbejdet, skyldes et miks af tradition, kultur, vaner over tid og retningslinjer, forklarer etnologen.

Marie Riegels Melchior siger, at der typisk er en dresscode, når der er en form for interaktion med eksterne.

Arbejdspladser har tit interne retningslinjer og forventninger til dresscode ved kundemøder, som er nogle særlige sammenhænge, fortæller hun.

“I forretningsverde-

Jakkesættet – vestlige traditioner, globale konnotationer

■ Jakkesættet stammer fra vestlige traditioner. Globalt signalerer det seriositet og professionalisme.

“Det er enormt tydeligt, når man ser på internationale politikere,” siger etnolog Marie Riegels Melchior.

Hvis akademikere har en arbejdsuniform, er det jakkesættet eller jakke med nederdel. Det kan signalere til omverdenen: “Jeg arbejder her, og jeg er på arbejde nu. Jeg er i mit professionelle virke.” Ligesom postvæsnet, ansatte i DSB eller folk på byggemarkeder kan signalere det med deres uniform, mener Marie Riegels Melchior.

I USA, som er et mere multikulturelt samfund, og som traditionelt har større mobilitet mellem samfundsgrupperne, kan jakkesættet bruges som en hurtig hjælp til at passe ind. For de personer, som har arbejdet sig op uden den tilhørende nødvendige kulturelle ballast, fordi de kommer fra en anden samfundsgruppe, kan dresscoden med jakkesættet have den funktion, at de kan interagere ukompliceret med andre.

“I dansk sammenhæng er vi langt mere homogene, blandt andet grundet vores velfærdsstat, der til en vis grad udligner os økonomisk, og vores fælles folkeskole, som kulturelt former os mere ens, så vi har mindre behov for at tage jakkesættet på for at passe ind,” siger Marie Riegels Melchior.

“Selv Mærsk, der er kendt for de stive former, har løsnet dresscoden op”

Stylist *Laura Lava*

nen, i den private sektor og i arbejdet som konsulent er mødesammenhængen typisk ret formel, når der er en interaktion med kunder. Uden om møderne kan der så være færre forventninger om slips eller jakke,” siger Marie Riegels Melchior.

Man kan stadig se jakkesættet eller mere uformelle udgaver af det uden for mødelokalet. Det kan for eksempel være skjorte uden slips eller uden jakke. Og hvis man har jakkesæt på, er materialet ikke nødvendigvis det samme i buks og jakke, forklarer hun.

Jordfarvet bomuld

Tilbage i Illum er Laura Lava på vej væk fra jakkesættene på første sal.

“Jeg forestiller mig noget jordfarvet og noget bomuld til biologen,” når hun knap nok at få sagt, inden hun stopper op ved en gruppe guldfarvede tøjstativer, hvor der hænger netop det.

“Vi kan nok starte med at konstatere, at biologen nok nærmere ville købe sit tøj i en genbrug end her i Illum,” mener hun og finder en mat lysebrun skjorte, et par cowboybukser og en mørkeblå sweater frem.

“Hun gider ikke være fin på den og ligne en, der har tænkt for meget over tøjet. Der er jeans en klassiker, og skjorten er også helt afdæmpet og naturlig i farven.”

Hun griber bunden af skjorten mellem fingrene og sætter en bølge i gang gennem stoffet.

“Og så er der materialevalget. Hvor konsulentens tøj var vævet og havde en glat overflade, er vi her ovre i et mere nedtonet look med en mat lærredsvævning, og det giver en langt mere uformel udstråling, selvom skjorten har et nydeligt udtryk,” fortæller hun.

Det samme gælder den blå sweater, der kan tages uden på skjorten, mener hun.

“Den larmer heller ikke. Som biolog skal hun jo kunne snakke med både fiskere og landmænd og kommer ud i den friske luft, så det må gerne være lidt uformelt. Så jeg ville måske også bare smide et par simple sneakers på til at afslutte sættet,” forklarer hun.

Selv om det uformelle fylder mere på arbejdspladser, og der ikke nødvendigvis er en nedskrevet dresscode, er der måske alligevel beklædningsgenstande, du ser mindre af, mener etnolog Marie Riegels Melchior.

“Jeg ser sjældent T-shirt og cowboybukser på kontorarbejdspladser såsom i ministerier, advokatkontorer og konsulenthuse,” siger etnologen.

Hun forklarer, at T-shirt og cowboybukser er blevet signalet på idéen om både 'norden' og 'den kreative'. Personer, der arbejder i små startups eller it-virksomheder. Når så virksomheden vokser, skifter de typisk til mere formelt tøj.

For de unge og smarte

For den 30-årige marketingassistent i Unicef handler det om at gå balancen mellem moderne og formel, forklarer Laura Lava, da vi er kommet op i Illums herreafdeling på anden sal.

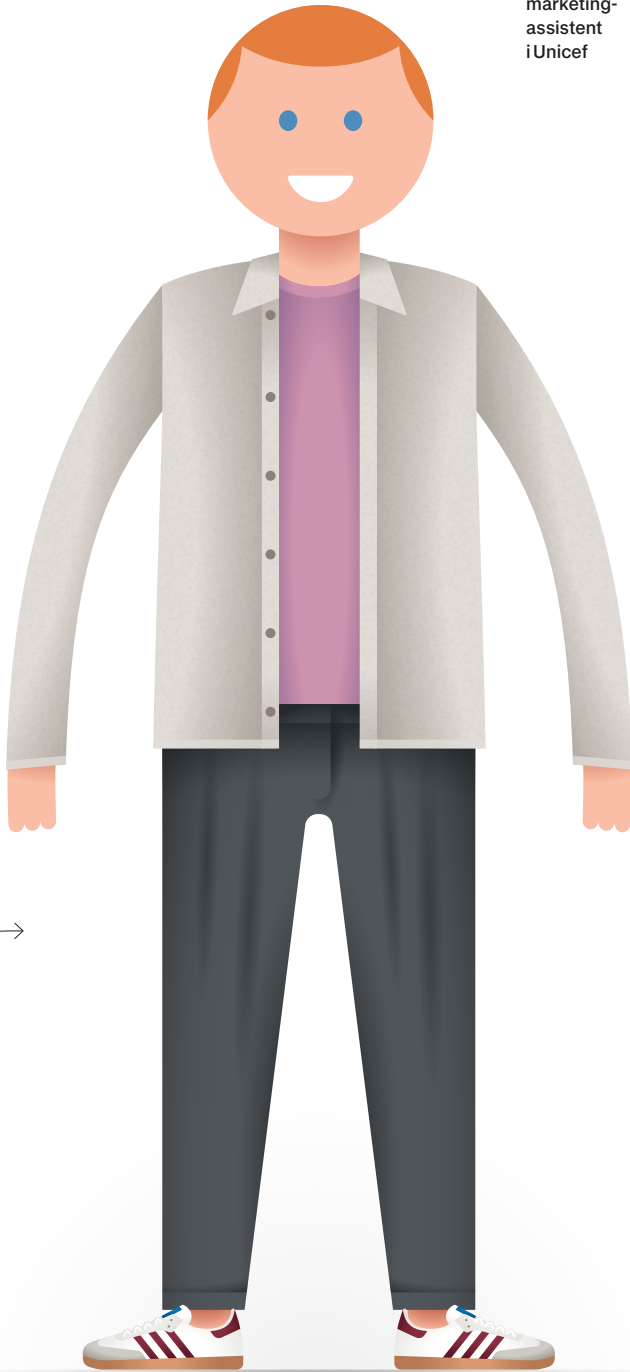
“Du er ung og smart med forståelse for markedsføring, men du befinder dig altså stadig i et kontorlandskab og ikke til Fashion Week,” lyder analysen.

Hun finder en lavendelfarvet T-shirt frem.

“Den her er for eksempel et lidt modigt valg med farven, men så vil jeg dæmpe den ned med sådan en her,” siger hun og hiver en æggehvid *overshirt* frem med et groft vævemønster på kryds og tværs.

“Sådan en *overshirt* er jo det nye for de unge og smarte. Det er en åbenstående skjorte, der er større i det, og som man bruger som en slags jakke,” forklarer hun.

30-årig
mandlig
marketing-
assistent
i Unicef

“Selv om du er ung og smart og har forståelse for markedsføring, befinder du dig stadig i et kontorlandskab og ikke til Fashion Week”

Stylist Laura Lava

Hvilke sko passer til jakkesættet?

■ Tidligere var det ikke velanset at bære en sneaker sammen med jakkesættet, da det ene var fritidstøj og det andet arbejdstøj. Det kan man dog sagtens i dag.

Marie Riegels Melchior fortæller, at man begyndte at se sneakers – eller gummisko, som det hed dengang – båret sammen med jakkesættet i arbejdslivet i 1970'erne i de mere kreative erhverv.

“De avantgardetænkende typer signalerede ved brug af sneakeren, at de var kreative og tænkte ud af boksen,” siger hun.

I 1980'erne forsvandt sneakeren igen grundet det, som Marie Riegels Melchior kalder ‘businessman-udtrykket’ eller ‘yuppie-stilen’. Unge karriere- og modebevidste personer – også kaldet Young Urban Professionals – bar i stedet klassiske lædersko eller italienske loafers.

De sidste 20 år er sneakeren langsomt begyndt at erstatte læderskoen i arbejdslivet, for i dag kan man sagtens bruge en sneaker i professionel sammenhæng, uden at man nødvendigvis signalerer, at man er kreativ.

“Der er sket en glidning i, hvad skoen kan bruges til. Før brugte man kun sportssko til en særlig sportsudøvelse. I dag er det også en modesko.”

Det har virksomheder sat i scene gennem branding, hvor små kollektioner, limited editions, designet af kendte eller ukendte designere, er det, som sælger.

Tidligere var vores tøj og sko opdelt i funktioner, da man havde en mindre garderobe.

“Vores tid er langt mere inkluderende, når det gælder, hvad man kan have på. Hvis du i dag skal til begravelse, kan du både have dine sorte lædersko på og dine sneakers,” siger Marie Riegels Melchior.

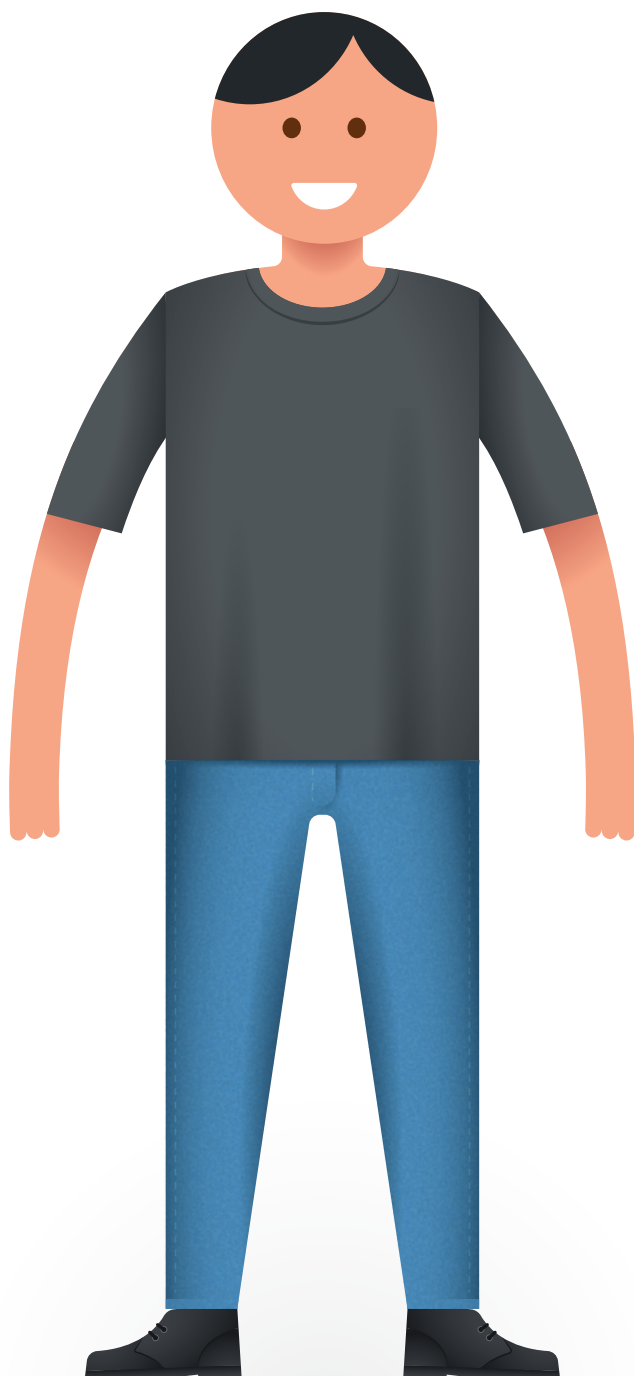
Et par sorte chinos, en simpel retrosneaker, og outfittet er færdigt, mener hun.

“Den næste burde også været ret nem,” mener Laura Lava, da hun har lagt *overshirt*en på plads. Tiden er kommet til den 43-årige mandlige bibliotekar på Dokken.

Han skal have et par standardjeans, en sort trøje og en sort T-shirt, forklarer hun.

“Det er meget basic, for du behøver ikke at tage scenen som bibliotekar på Dokken. Og det er igen de afslappede tøjkode i materialerne, der også smager af noget uformelt. Til gengæld er det ikke tøj, der er fremstillet til at se vintage og afvasket ud. Det viser, at han har gjort sig umage, selvom det ikke springer i øjnene.”

Det kan lyde lidt halvkedeligt, og kvinder har da også traditionelt en bredere spændvidde, når det kommer til moden på arbejdspladsen, forklarer Marie Riegels Melchior.

40-årig mandlig bibliotekar på Dokk1 (Dokken) i Aarhus

Hvor meget må din chef bestemme din dresscode?

■ Tina Andersen er teamchef i Forhandling og Rådgivning i DM, og hun understreger, at arbejdsgivere skal behandle alle lige, uanset køn – også når det handler om dresscode.

DM har generelt meget få sager, der handler om problemer med dresscode. De få sager, DM har haft, har handlet om soignering eller om arbejdsgivere, der har bedt et medlem af DM om at stoppe med at gå i shorts eller om at tage en skjorte på til møder med eksterne.

Din arbejdsgiver kan godt forlange en bestemt dresscode, hvis det er sagligt begrundet. Et eksempel kan være hensynet til virksomhedens præsentation udadtil.

“Hvis du har kontakt til kunder eller andre, kan chefen forlange, at du skal tage en skjorte på,” siger Tina Andersen.

Det kan også være, at din arbejdsplads har bestemt, at alle skal have en T-shirt med firmaets logo på. I så fald må de også bestemme, at du skal tage den på.

“Tøj er et visuelt og ordløst sprog, der er afgørende for, hvordan vi bliver opfattet. Og vi tænker alle i en eller anden grad på, hvordan vi taler det sprog”

Stylist Laura Lava

Inden for normerne har kvinder både jakkesættet og jakke og nederdel. Og så har de kjolen. Den skal ikke være for lang og ikke kortere end lige over knæet. Den kan være fremstillet i jakkesættstoffet tweed eller en anden uldvævning, bomuld eller hør.

“Kvinder har bredere muligheder,” konkluderer hun.

Vi er nutidens Marie-Antoinetter

Både stylisten og modeforskeren er helt enige i, at klimakrisen kommer til at have en effekt på moden den kommende tid. Men præcis hvordan står endnu uklart.

“Det kan komme til udtryk på alle mulige måder – også rent symbolsk. Vi har for eksempel set, at den grønne farve pludselig fylder mere, når vi nu skal være bæredygtige. Men det er jo ikke lige der, man redder klimaet,” siger Laura Lava.

Etnolog Marie Riegels Melchior er spændt på at se, hvordan et nyt EU-direktiv om retten til tøjreparation og den stigende bevidsthed om, at tøjproduktionen påvirker klimaet, vil påvirke vores garderober – både den til arbejde og den til fritid.

Vi har nemlig rigtig meget tøj i dag.

“Vi har aldrig haft så store garderober som nu, hvad angår antal stykker tøj og på tværs af vores økonomiske formåen. I historien er det kun helt exceptionelle typer som den franske dronning Marie-Antoinette, der har haft meget tøj,” fortæller Marie Riegels Melchior.

Førhen var det et symbol på luksus at have fyldte garderober. I dag ser vi lidt mere negativt på det med vores ‘klimamøje’, siger hun.

Helt frem til begyndelsen af 1900-tallet kan man, fortæller forskeren, tale om, at der var samfundsgrupper, som var ‘tøjfattige’. De havde ikke adgang til meget tøj ud over deres arbejdstøj og eventuelt andres aflagte tøj.

I dag har vi kæmpe garderober set i forhold til datidens perspektiv.

“Du kan også være fattig i dag og måske have mindre tøj, men du har stadig tøj. Det er egentlig en ret vild udvikling. Det handler om, at tøj er blevet rimeligere at fremstille,” siger Marie Riegels Melchior.

Et ordløst sprog

Tour de force gennem Illum er kommet til en afslutning, og Laura Lava puster ud på en gruppe store, grå stofkugler, der tilsammen danner en sofa. Hun konkluderer, at tøj er afgørende – også på en arbejdsplads.

“Tøj er jo et visuelt og ordløst sprog, der er afgørende for, hvordan vi bliver opfattet. Og vi tænker alle i en eller anden grad på, hvordan vi taler det sprog. Tit bliver tøj jo puttet over i en eller anden skammekrog, fordi man ser det som noget forfængeligt. Men at udtrykke, hvem man er, med sit tøj og høre til i en bestemt sammenhæng giver både værdi indadtil og udadtil – og det må man sige også gælder på arbejdet. ♦

Arbejds miljøkonference

Stress, ledelse og forandring

På årets arbejdsmiljøkonference sætter vi spot på stress og den komplekse ledelsesopgave ved organisatoriske forandringer.

Med organisatoriske forandringer stiger risikoen for, at medarbejdere oplever øget belastning i arbejdet og dermed har større risiko for stress.

Vi har inviteret en række oplægsholdere, der deler deres ekspertviden og erfaringer med, hvordan stress, ledelse og organisatoriske forandringer hænger sammen – Og hvordan stress kan håndteres og forebygges.

Jakob Ellemann-Jensen, tidligere vicestatsminister

Christian Ørsted, ledelsesrådgiver og foredragsholder

Emilie Damm Klarskov, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Michael Pedersen, Copenhagen Business School

Mette Kjærgaard Svendsen, Arbejds miljø København

Johan Høy Jensen, TeamArbejdsliv

Hvor og hvornår: 19. november 2024 kl. 10:00-16:00. Nationalmuseet, København

Pris for deltagelse: Medlemmer: 599 kr. / Ikke-medlemmer: 999 kr. dm.dk/kalender

5 måder, du kan forbedre et møde på

Mads Løkke Rasmussen er netværks- og karrierekonsulent i DM. Han kan ikke fordrage dårlige møder og arbejder for at forbedre mødekulturen. Han guider dig til, hvordan du kan være med til at skabe bedre møder.

FOTO: NETTE ØVGAARD

Mads Løkke Rasmussen har selv gjort sig skyldig i det, han kalder 'at riste chefen'. Det er, når man under et møde sidder og bliver irriteret på sin chef, fordi mødet ikke er godt planlagt, og mødeledelsen bliver derefter.

"Så sidder man der med korslagte arme og hævede øjenbryn og tænker: 'Det er da et dårligt møde, hvad vil du gøre nu?' Og der er flere ting, man selv kan gøre," siger han.

Flere tips

Vil du vide mere?
Her kan du læse mere om det gode møde:
akademikerbladet.dk/godtmode

1

Stil det svære spørgsmål

En måde at tage ansvar for et mindre godt planlagt møde på er at turde stille det svære spørgsmål.

"Bryd ind, og spil gerne lidt dum, for det afvæbner," siger Mads Løkke Rasmussen.

Det kan du gøre ved at indlede med et: "Undskyld mig. Jeg overhørte det måske, men ..."

"Så kan du for eksempel spørge, hvad det overordnede formål med mødet er, og hvad I skal nå, før det er slut," siger Mads Løkke Rasmussen.

Hvis mødet er startet sløjt eller løbet af sporet, er det en måde at hjælpe med at gøre mødet bedre på ved at give mødelederen mulighed for at definere formålet.

2 Insister på en dagsorden

Spørg efter en dagsorden, når du får en mødeindkaldelse uden. Hvis mødeindkalderen ikke har en eller siger, at den nok skal komme, så tilbyd at hjælpe med at udforme en med det samme, anbefaler Mads Løkke Rasmussen.

“Ellers risikerer du, at mødeindkalderen udarbejder dagsordenen to minutter før mødet, og at det bare bliver til en række punkter, som ikke giver værdi, men bare skal overstås,” siger han.

En dagsorden skal have et klart formål og en idé om, hvad der skal være anderledes, når mødet er overstået.

“Hvis mødeindkalderen ikke kan komme med en dagsorden, hvorfor så indkalde til møde?” spørger Mads Løkke Rasmussen.

3 Hjælp med at aflyse

“Hey, hvad er det vigtigste, vi skal have ud af mødet i morgen?”

Sådan foreslår Mads Løkke Rasmussen, at du spørger før et møde. På den måde hjælper du mødeindkalderen med at overveje, om mødet virkelig er nødvendigt, eller om det kan klares bedre over mail.

Du kan spørge: “Der er ikke kommet nogen dagsorden til afdelingsmødet i morgen. Er det vigtigt, at vi holder det?”

Hvis mødeindkalderen ikke har tænkt over mødets formål, kan du hjælpe med at give klarsyn, siger Mads Løkke Rasmussen.

“Du kan lægge det ned med ordene: ‘Jeg tror, vi skal aflyse det.’ Så undgår I et møde, der bliver svært at få til at lykkes,” siger han.

4 Hjælp med at samle op

En del af de møder, Mads Løkke Rasmussen har været til, er endt med at sive ud i sandet, fordi ingen kunne huske eller samlede op på, hvad der blev besluttet. Hvis du også er træt af halvslatne beslutninger, der ikke bliver fulgt op på, kan du selv hjælpe til. Vær opmærksom på, hvornår I beslutter noget vigtigt, og skriv det ned – eller udpeg en kollega til det.

Du kan for eksempel sige: “Hov, var det en vigtig beslutning, vi tog der? Er der en, der vil skrive det ned?”

“Det, man beslutter, eller den løsning, man finder, er typisk det mest værdiskabende i et møde. Derfor er det vigtigt at dokumentere det,” siger Mads Løkke Rasmussen. Han opfordrer til, at man gemmer og deler referatet der, hvor kollegerne typisk vil lede efter det. I en fællesmail, på intranettet, i en projektstyringsmappe eller på en tavle midt i lokalet.

5 Vær en god danser

Som mødedeltager vil man gerne føres rundt i dansen af mødefacilitatoren, men det kræver også, at man er en god danser, siger Mads Løkke Rasmussen.

“Vær til stede. Hvis noget i mødet ikke fungerer, er det vigtigt, at du som deltager tør bryde ind og konstatere det,” siger han.

Prøv at sige noget i retning af: “Jeg kan se det, du prøver at gøre, og jeg er bange for, at det ikke helt fungerer. Kunne vi måske gøre sådan her i stedet, eller hvad tænker du?”

“Problemet med meningsløse møder er i sidste ende, at medarbejderne kan synes, at deres organisation er meningsløs. Derfor er det vigtigt at hjælpe med at stoppe de dårlige møder,” siger Mads Løkke Rasmussen.

Forskere ignorerer krav til

interesse- konflikter

På Københavns Universitet skal forskere offentliggøre interessekonflikter. Det gør kun 105 ud af 5.400. Ikke retvisende, erkender ledelsen.

Målt på kvaliteten af forskning vil Københavns Universitet (KU) være blandt verdens bedste universiteter, men når det kommer til et af universitetets egne krav til god videnskabelig praksis, halter det gevaldigt.

Det viser en undersøgelse af interessekonflikter blandt universitetets godt 5.400 forskere, som Akademikerbladet har foretaget.

Ifølge universitetets regler for forskningspraksis skal forskere bekendtgøre mulige interessekonflikter i universitetets it-system CURIS. Det kan for eksempel være bijob, der poten-

tielt kan farve forskningsresultater. Forholdet vil så fremgå af forskerens offentlige profil på KU's website.

Ifølge KU's vicedirektør for forskning, Kim Brinckmann, skal registreringen ske for at sikre størst mulig åbenhed og dermed troværdighed om KU's virksomhed.

"Registrering af interessekonflikter er et krav, fordi KU nyder, og skal nyde, stor tillid som en uafhængig forskningsinstitution," forklarer han i en mail.

Det er imidlertid kun ganske få KU-forskere, der oplyser om interessekonflikter, viser Akademikerbladets research. Blandt cirka 5.400 forskere og undervisere på KU har i alt kun 105 valgt at registrere en interessekonflikt i KU's it-system. KU siger selv, at 170 har udfyldt feltet.

For eksempel har kun to forskere på Institut for Klinisk Me-

Andreas Lundh er afdelingslæge på Bispebjerg Hospital og ved Cochrane Danmark & Center for Evidensbaseret Medicin Odense, Syddansk Universitet, hvor han beskæftiger sig med interessekonflikter. Han har i flere undersøgelser været med til at påvise en sammenhæng mellem interessekonflikter og positive indstillinger til lægemidler, herunder i en metaundersøgelse af over 5.000 kliniske forsøg af nye lægemidler eller medicinsk udstyr. Når lægerne var betalt af industrien, var resultaterne 30 procent oftere positive end ved offentligt finansierede forsøg.

Foto Ivan Riordan Boll/
Politiken/Ritzau Scanpix

“Det ville være et problem, hvis jeg kun samarbejdede med ét firma, men jeg samarbejder med dem alle sammen. Det er jeg meget bevidst om”

Tina Vilsbøll, professor i klinisk medicin

dicin (IKM) deklareret en interessekonflikt, men ifølge Lægemiddelstyrelsen har 199 lektorer og professorer på instituttet modtaget personlige honorarer fra medicinalvirksomheder siden 2022.

“Det overrasker mig ikke, at der er problemer, men det undrer mig, at der bredt set bliver taget så let på retningslinjerne,” siger professor emeritus Heine Andersen, der i årevis har beskæftiget sig med forskningsfrihed.

Ledelsens ansvar

En af de forskere, der ikke har oplyst om interessekonflikter, er professor i klinisk endokrinologi Tina Vilsbøll.

I år har hun for eksempel modtaget 310.000 kroner af medicinalvirksomheden Eli Lilly og 238.200 kroner af Novo Nordisk for blandt andet rådgivnings- og konsulentbistand. 2024 har indtil videre indbragt hende 925.000 kroner fra 11 forskellige virksomheder. Siden 2022 har professoren samlet tjent 1.960.000 kroner på bijob.

Tina Vilsbøll har ikke ønsket at svare på spørgsmål fra Akademikerbladet, men til Sundhedspolitisk Tidsskrift har hun udtalt, at hendes troværdighed ikke er belastet, fordi der er tale om honorarer fra mange virksomheder.

“Det ville være et problem, hvis jeg kun samarbejdede med ét firma, men jeg samarbejder med dem alle sammen. Det er jeg meget bevidst om,” har hun sagt til tidsskriftet.

Akademikerbladet ville gerne have spurgt Tina Vilsbøll, om hun befandt sig i en interessekonflikt, da hun i 2021 i Medicinsk Tidsskrift udtalte skarp kritik af Medicintilskudsnævnets anbefaling om at sænke tilskuddet til visse insulinpræparater fra blandt andet Novo Nordisk og Eli Lilly.

Forelagt Tina Vilsbølls forklaring fastslår institutchef ved IKM Jesper Hastrup Svendsen, at “IKM’s ansatte skal følge de gældende retningslinjer, herunder registrere hos Lægemiddelstyrelsen og registrere potentielle interessekonflikter på forskningsprofilerne”.

Ifølge institutchefen “kan vi hverken i regionerne eller på universiteterne leve med, at der er tvivl om vores kliniske forskeres uafhængighed”.

Instituttet har flere gange haft fokus på retningslinjerne, blandt andet i nyhedsbreve, og Jesper Hastrup Svendsen erkender, at det i sidste ende er ledelsens ansvar at sikre, at reglerne bliver håndhævet.

“Jeg er helt bevidst om mit ansvar som institutleder og vil sammen med fakultetet se på, om IKM kan gøre yderligere,

herunder øge vores vejledningsindsats rettet mod de kliniske forskere eller måske i sidste ende decideret fysisk hjælpe forskerne med at gennemgå deres forskerprofiler for at sikre, at de er opdaterede og indeholder al relevant information om potentielle interessekonflikter,” siger han.

Store penge er normen

Det er langt fra alle IKM-forskere, der modtager honorarer i Tina Vilsbøll-klassen, men store pengebeløb fra bijobs forekommer hyppigt i lægeverdenen.

Det påpeger Andreas Lundh, afdelingslæge ved Bispebjerg Hospital og lektor ved Cochrane Danmark & Center for Evidensbaseret Medicin Odense, Syddansk Universitet, hvor han beskæftiger sig med interessekonflikter.

“Honorarer på 200.000–300.000 kroner er ikke usædvanlige. Du kan gå ud og bijobbe privat til en ret høj løn. Så arbejder du i et presset offentligt sundhedsvæsen, selv skal betale din mad i kantinen og går til et hav af møder i Sundhedsstyrelsen uden honorar, opleves det måske som en retfærdig kompensation for offentligt underbetaling, når Novo kommer og spørger, om du vil bijobbe,” siger han.

Andreas Lundh finder det stærkt problematisk, at der på Københavns Universitet er, hvad han kalder en ‘massiv underreportering’ af interessekonflikter blandt kliniske forskere.

I flere undersøgelser har Andreas Lundh og kolleger påvist en sammenhæng mellem interessekonflikter og positive indstillinger til lægemidler, herunder i en metaundersøgelse af over 5.000 kliniske forsøg af nye lægemidler eller medicinsk udstyr. Når forsøget var betalt af industrien, var resultaterne 30 procent oftere positive end ved offentligt finansierede forsøg.

Andreas Lundh undrer sig over, at der tilsyneladende ikke er nogen kontrol med, om KU-forskere overholder reglen om at offentliggøre interessekonflikter.

“Jeg forestiller mig ikke, at forskerne med vilje undlader at deklarere dem. De er måske ikke bekendt med reglerne. Men af samme grund burde man have etableret et system, der screener eller fører kontrol med det, særligt når det handler om forskningsmæssig integritet,” siger han.

Det er dog ikke tilfældet, bekræfter vicedirektør Kim Brinckmann, der på vegne af prorektor David Dreyer Lassen har svaret på Akademikerbladets spørgsmål.

“Københavns Universitet har indtil videre ikke en systematisk monitorering af indberetningerne – og der er derudover en usikkerhed om omfanget af indberetninger, fordi

Novo Nordisk Fonden har ifølge Altinget støttet forskning ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet med over 800 millioner kroner i 2023. I alt modtog 1.050 forskere støtte fra fonden, en femtedel af alle KU-forskere.

Foto: Linda Kastrup/Ritzau Scanpix

novo nordisk

en forsker kan oplyse om en bibeskæftigelse eller en mulig interessekonflikt i den forkerte indberetningsrubrik,” siger han.

KU: Vi må finde en løsning

Akademikerbladets undersøgelse viser, at det i alt kun er to procent af KU's forskere, der deklarerer mulige interessekonflikter på tværs af indberetningsrubrikker.

Vicedirektør Kim Brinckmann erkender, at det næppe kun er 105 forskere på universitetet, der har en interessekonflikt.

“Selv om der kan være en vis usikkerhed om de tal, Akademikerbladet er nået frem til, så må det konstateres, at KU's ledelse må finde en løsning, der giver et mere retvisende billede af både bibeskæftigelse og mulige interessekonflikter. En ny løsning kan omhandle både en opstramning af reglerne og udvikling af en nemmere og mere målbar digital løsning,” siger han.

Det vil i så fald ikke være første gang, at KU's ledelse taler om at skabe åbenhed om forskernes arbejde uden for universitetet. I 2009 stod dekanen på det daværende farmaceutiske fakultet i spidsen for et udvalg, der skulle vedtage nye regler for bijob. Det skulle sikre offentlighedens tillid til Københavns Universitet.

“Reglerne skal være så fleksible, at de ikke forhindrer forskerne i at interagere med samfundet, men de skal sikre, at det foregår i fuld åbenhed,” lød det fra Sven Frøkjær i Uniavisen.

“KU's ledelse må finde en løsning, der giver et mere retvisende billede af både bibeskæftigelse og mulige interessekonflikter. En ny løsning kan omhandle både en opstramning af reglerne og udvikling af en nemmere og mere målbar digital løsning,” siger KU's vicedirektør for forskning, Kim Brinckmann. Foto: Henrik Pyndt Sørensen/Ritzau Scanpix

Sådan har vi gjort

I KU's it-system CURIS findes et dedikeret felt, hvor den enkelte forsker skal deklarere interessekonflikter. Herefter vil informationen optræde på forskerens profil på universitetets website. Akademikerbladet har af KU fået oplyst, at i alt 170 forskere har udfyldt feltet. Af disse har 50 anført, at de ingen interessekonflikter har. For at verificere oplysningerne har Akademikerbladet manuelt gennemgået alle forskerprofiler på <https://forskning.ku.dk/>, hvor ordet interessekonflikt optræder på enten dansk eller engelsk. Gennemgangen har vist, at i alt 105 forskere deklarerer, at de har en potentiel interessekonflikt.

Så få forskere oplyser om en interessekonflikt

Fakultet	Forskere, der har deklareret en interessekonflikt	Alle forskere på fakultetet
HUM	3	642
SAMF	3	573
SUND	64	2.199
SCIENCE	32	2.028
I alt	105	5.443

Kilde: “Alle forskere på universitetet” er opgjort som årsværk i 2023 ifølge KU's indberetning til Danske Universiteter.

Reglerne, der blev vedtaget dengang, gælder stadig, men Københavns Universitet vil ikke udlevere dem til Akademikerbladet, da der er tale om et ‘internt dokument’. Det står dog klart, at bijob skal godkendes af nærmeste leder, men offentligheden har ikke adgang til oplysningerne.

Næppe mere åbenhed

Ifølge Heine Andersen er det næppe sandsynligt, at ledelsen på KU vil presse forskerne til at tone rent flag om bijob og interessekonflikter.

“I så fald skulle dekanen for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet deklarere en interessekonflikt, hver gang hun åbner munden,” siger Heine Andersen, med henvisning til at Novo Nordisk Fonden ifølge Altinget støttede forskning ved fakultetet med over 800 millioner kroner i 2023. I alt modtog 1.050 forskere støtte fra fonden, en femtedel af alle KU-forskere.

“Halvdelen af forskningen ved universitetet er finansieret af erhvervslivet, hvilket er en kæmpe interessekonflikt, der er svær at ruske op i. Og ledelsen vil naturligvis ikke bringe en magtfaktor som Novo i forlegenhed ved at problematisere deres indflydelse. Mister man deres støtte, må man lukke halvdelen af institutterne på Sundhedsvidenskab,” siger han.

Lektor Andreas Lundh hæfter sig ved, at daværende forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen i forbindelse med den såkaldte oksekødsskandale på Aarhus Universitet undrede sig over, hvordan landbruget kunne være med til at skrive en forskningsrapport.

“Men det er jo normalen i sundhedsvidenskab. Du har et firma, der samarbejder med nogle forskere, og firmaet har indflydelse på, hvordan forsøgene blive gennemført. Det er dem, der sidder og analyserer data, og det er dem, der hyrer såkaldte *medical writers* til at skrive artiklerne, hvis ikke deres egne ansatte gør det. Og herefter bliver det så blåstemplet af universitetsansatte forskere,” siger Andreas Lundh.

“Når jeg taler med folk uden for branchen, bliver de ofte overraskede over, hvordan det foregår, og hvor mange penge der er involveret.” ♦

HVEM SKAL VÆRE DM'S NYE FORPERSON?

For første gang i 24 år er der kampvalg til posten som forperson i DM. Valget står mellem **Anne-Mette Wehmüller** og **Janne Gleerup**. Vi har stillet dem seks skarpe spørgsmål.

DM har kæmpet for at indføre såkaldte grønne tillidsrepræsentanter. Skal DM engagere sig aktivt i den grønne omstilling med flere af den slags tiltag?

“Det helt korte svar er ja, det skal vi. Det er nemlig helt afgørende for at drive udviklingen fremad. Vi står over for en afgørende samfundsudvikling med genoprettelse af naturarealer, og der har DM ekstremt meget at byde på, fordi vi har en medlemsbase af både scient.er og humanister, der skal være med til at sikre og drive den omstilling fremad. Så fagbevægelsen og grønne tillidsrepræsentanter er en utrolig vigtig aktør.”

Skal DM bruge AI i medlemsbetjeningen i for eksempel telefonomstillingen, chat 24/7 og karrieresamtaler?

“Det skal bruges som et værktøj, hvor det kan give mening i forhold til at lette arbejdet for det administrative personale, så det faktisk kan frigive nogle ressourcer til de mere dybere liggende arbejdsindsatser som karrieresamtaler, eller hvis folk skal gennemse kontrakter. I situationer, hvor der skal rykkes hurtigt, skal der selvfølgelig være ressourcer til det. Så AI skal eksempelvis ikke bruges til at beskære antallet af DM's medarbejdere i sekretariatet.”

DM har fusioneret med fire fagforeninger de seneste år. Skal DM fortsætte den strategi?

“Jeg har som hovedbestyrelsesmedlem i DM selv været med i perioden med fusionerne, og det er utroligt positivt, at vi er lykkedes med det. Nu har vi brug for grounding og for at samle op, inden vi begynder at tænke yderligere fusioner. For én ting er at lande det på et stykke papir i

en hovedbestyrelse og få det igennem det politiske system. En anden ting er at få det ud i driften og kanaliseret medlemstilbud ud til den nye medlemsbase. Så på sigt ja, men nu skal vi også respektere, at fusioner kræver lidt tid. Jeg tror på bredden på det akademiske arbejdsmarked. Om du så arbejder som arkæolog, som teknologisk konsulent i en kommune eller i ledelsen på en professionshøjskole, så tror jeg på noget fælles, der samler medlemmerne – en stor kærlighed til det akademiske felt. Men det er klart, at med mange nye medlemmer er der behov for, at man skaber en fælles fortælling igen.”

Det koster 391 kroner hver måned at være fuldtidsmedlem af DM. Er det den rigtige pris?

“Det vil jeg faktisk ikke kloge mig på, om er den rigtige pris. Vi følger hele tiden udviklingen, og vi får nogle indstillinger fra det administrative plan på, hvilke muligheder vi

har i forhold til markedet. Jeg tror ikke, at der er nogen af os, som ønsker, at det skal koste for meget at være medlem. Omvendt skal der også være midler til en ordentlig medlemsservice. Her og nu er det den rigtige pris, men vi ved ikke, hvordan det ser ud om to år.”

DM's nuværende forperson har valgt ikke at genopstille efter problemer med arbejdsmiljøet i DM's sekretariat. Hvordan vil du håndtere den situation som forperson?

“Det er rigtig vigtigt, at vi er åbne omkring APV'en, og nu er den fremlagt. Det er et ønske, jeg har fremlagt fra

dag ét i denne sag. Det tror jeg faktisk er en gave, vi har fået ud af det her forfærdelige bagtæppe. Men der ligger en meget stor opgave i at sikre et langt bedre informationsflow mellem sekretariat og hovedbestyrelse. Hvem gør hvad hvornår. Og så skal vi sikre en debatkultur internt, hvor det er okay at være uenige med respekt.”

Anne-Mette Wehmüller

Sekretariatschef i Dansk Kunstnerråd. Cand.mag. med en diplomuddannelse i ledelse. 49 år.

Forperson for DM Leder. Har siddet i hovedbestyrelsen i DM siden 2022.

Bor i København og er gift med Torben, der arbejder som it-udvikler. De har to børn, Adrian på 23 og Luka på 18, og to svært forkælede katte. Hun holder meget af at passe haven i Vanløse og turene til det vilde Vesterhav, hvor hun har sommerhus.

Camilla Gregersen har brugt sig selv meget som person i omtale af politik og mærkesager på SoMe. Hvad bliver din tilgang til dette, hvis du bliver valgt?

“Jeg tror grundlæggende på, at organisationen har brug for, at flere ordførerskaber kommer i spil. Vi har jo både fagligt utroligt dygtige politikere med spidskompetencer og en stor talentmasse af konsulenter og andre ansatte, som er relevante at bringe i spil inden for de faglige områder. På den måde tror jeg egentlig godt, at jeg kan træde lidt i baggrunden som forperson. Ledelse handler jo dybest set om at lede gennem andre og sikre, at man kommer i mål med de strategiske mål, man har sat sig for øje. Det er et kæmpe teamarbejde. Og det skal det også være.”

DM har kæmpet for at indføre såkaldte grønne tillidsrepræsentanter. Skal DM engagere sig aktivt i den grønne omstilling med flere af den slags tiltag?

“Det korte svar er ja. Mange af DM’s medlemmer er allerede dybt involveret i den grønne omstilling, og det skal vi også som forening fortsætte med at være.

Derfor er jeg også rigtig glad for, at vi har oprettet en BIO-søjle som et nyt stærkt fællesskab på området.

Skal vi som samfund i mål med den grønne omstilling, bliver vi nødt til at ændre på alt fra produktion til adfærd. I den proces har vi brug for både naturvidenskabelig og humanvidenskabelig viden, og den ekspertise har DM’s medlemmer. Vi kan konkret arbejde med at sikre relevant efteruddannelse og bidrage til gode løsninger i forhold til naturbeskyttelse og klimaansvarligt resourceforbrug.”

Skal DM bruge AI i medlemsbetjeningen i for eksempel telefonomstillingen, chat 24/7 og karrieresamtaler?

“Digitaliseringen af vores samfund foregår i en rasende fart, og vi skal selvfølgelig udnytte de muligheder, som opstår, så vores medlemsservice er optimal og tidssvarende. Men vi skal også være kritiske og kvalitetsbevidste. Klog brug af AI kan bidrage til at frigøre ressourcer til opgaver, hvor ingen teknologi kan trumfe den erfarne rådgivning og menneskeligt nærvær, der er helt afgørende, hvis man står i en svær situation.”

DM har fusioneret med fire fagforeninger de seneste år. Skal DM fortsætte den strategi?

“Jeg er meget stolt over vores fusioner, fordi sammen står vi stærkere, og det er en fordel for medlemmerne. Men det er også vigtigt, at vi prioriterer både tid og opmærksomhed på at få en god og gensidig integration, så de nye medlemmer føler sig velkomne, og alle føler sig hjemme i DM. På den længere bane skal vi fortsat være åbne over for strategiske alliancer og mulige fusioner.”

Det koster 391 kroner om måneden at være fuldtidsmedlem af DM. Er det den rigtige pris?

“Det kan i en valgkamp være fristende at love lavere kontingent. Men jeg synes egentlig, at

emnet skal adresseres på en anden måde. Vi skal have fokus på, at kontingentet skal afspejle den værdi, som vi leverer til medlemmerne. Vi skal levere solid interessevaretagelse i forhold til overenskomster og politisk indflydelse på Christiansborg, præstere god individuel rådgivning, tilbyde faglige fællesskaber og udbyde gode kurser og spændende foredrag, der giver medlemmerne inspiration og faglig udvikling. Men selvfølgelig skal vi samtidig have fokus på, at ressourcerne bruges effektivt.

Vi har for øvrigt et differentieret kontingent, i forhold til om man er på fuldtid, deltid, studerende eller pensionist. På den måde forsøger vi at sikre et både retfærdigt og solidarisk kontingentsystem.”

Janne Gleerup

Lektor og arbejdslivsforsker på Roskilde Universitet. Forkvinde for AkademikerPension. Cand.mag. og ph.d. 50 år.

Har siddet i DM’s hovedbestyrelse siden 2017. Med i DM’s forretningsudvalg og bestyrelsesmedlem for DM Universitet.

Bor i en andelslejlighed i Københavns Sydhavn med sin far i opgangen til den ene side og sin søn i opgangen på den anden side.

DM’s nuværende forperson har valgt ikke at genopstille efter problemer med arbejdsmiljøet i DM’s sekretariat. Hvordan vil du håndtere den situation som forperson?

“Det er jo helt afgørende, at vi i DM har et godt arbejdsmiljø for alle. Så vi skal lære af forløbet, og det vil jeg som forperson prioritere med dialog, samarbejde og gensidig respekt. Jeg vil gerne arbejde tæt sammen med både

ledelsen, medarbejderne og de tillidsvalgte om at sikre, at vi har en kultur, hvor alle føler sig hørt og værdsat. Jeg tror på, at vi sammen kan skabe en arbejdsplads, hvor alle trives og kan yde deres bedste.”

Camilla Gregersen har som forperson brugt sig selv meget i omtale af politik og mærkesager på SoMe. Hvad bliver din tilgang til dette, hvis du bliver valgt?

“Camilla har været eminent god til at kommunikere DM’s politik og til at tage debatter på sociale medier. Hun har sat DM på landkortet som en dagsordensættende fagforening, og vores medlemmer kan altid mærke hendes glødende engagement. Jeg er selv meget aktiv i den offentlige debat og har derfor også et stort netværk på sociale medier, som jeg vil bruge til at komme ud over rampen med DM’s politik. Men jeg vil også prioritere kommunikationsformer, som ikke er digitale. Det er min erfaring, at stærke relationer

og handlekraftige fællesskaber etableres, når mennesker mødes og gør ting sammen.” ♦

Mere om valget i DM

Læs mere om valget i tillægget efter side 34. Her får du mere at vide om mærkesagerne for de medlemmer, der stiller op som forperson eller til hovedbestyrelsen og sektorbestyrelserne.

HVAD SKAL VI NU, LILLE DM

Der er valgtid i DM. De politiske poster skal genbesættes – lige fra forperson til sektorbestyrelsernes medlemmer. Valget kommer i en tid, der har været god for DM – trods turbulens om forperson Camilla Gregersens orlov.

Medlemstallet er steget markant, særligt på grund af en række fusioner med mindre akademiske forbund, men også gennem almindelig vækst. Antallet af tillidsrepræsentanter er vokset betragteligt som følge af en særlig tillidsrepræsentantindsats. Kontingentet har været fastfrosset gennem en længere periode.

De seneste overenskomster på det offentlige område blev stemt hjem med overvældende flertal. Ledigheden for medlemmerne er lav.

Men hvis en fagforening kan lære én ting af historien, så er det, at den ikke skal hvile på laurbærrene. Vigtige overvejelser og beslutninger venter de politisk valgte i de kommende år. Vi giver her nogle bud på de vigtigste.

Artiklen fortsætter side 35 - efter valgtillægget →

Er DM for dyr?

■ Det koster 391 kroner om måneden af være medlem af DM. Dermed er DM den dyreste af de tre store akademiske fagforeninger. IDA koster 293 kroner om måneden, Djøf koster 352 kroner. DM's kontingent er dog lavere end de fleste mindre fagforeningers – GL, Journalistforbundet, Prosa og FAOD koster til sammenligning alle over 400 kroner om måneden. DM har haft fastfrosset kontingent i ti år. Dog besluttede hovedbestyrelsen i år at lade kontingentet stige med tre procent svarende til 11 kroner.

Fagligt eller kommercielt fællesskab?

■ At være medlem af en fagforening er ikke en selvfølge i samme omfang som tidligere. Danske løn- og arbejdsvilkår er generelt gode, og arbejdskampen fylder derfor ikke mere så meget.

De akademiske organisationers strategi for stadig at være attraktive har været at skabe et udvalg af serviceydelser og også deciderede kontante fordele, for eksempel billige forsikringer og rabatter på avisabonnemeter.

Men måske er der en fare ved at sætte for mange af sine brikker på den kommercielle spilleplade. Her er andre spillere, der qua deres størrelse eller mere kommercielle fokus måske kan gøre det bedre. Og kan det gå ud over loyaliteten og fællesskabsfølelsen, hvis man værner medlemmerne til at se sig selv som kunder?

Skal akademikere betale for bedre lønbalance?

■ I 2024 var DM med til at lande en overenskomst på det offentlige område, som blev stemt hjem med overvældende flertal. Men aftalen gælder kun for to år, og DM og de øvrige akademikere kan meget vel komme under voldsomt pres, når der skal forhandles igen. Regeringen ønsker at forbedre lønnen for visse grupper, for eksempel sygeplejerskerne. Spørgsmålet er, om DM kan acceptere en overenskomstaftale, hvor andre får relativt større lønfremgang?

Skal DM arbejde for det fleksible arbejdsliv?

■ Tendensen på arbejdsmarkedet går mod større fleksibilitet. Hjemmearbejdsdage er blevet almindeligt, og både arbejdsgivere og lønmodtagere har set fidusen i større gensidig fleksibilitet. Også firedages arbejdsuge er blevet en reel overvejelse på arbejdsmarkedet.

Men kan tendensen mod større individuel fleksibilitet gå hånd i hånd med fagbevægelsens klassiske fokus på kollektive aftaler og transparente, ens arbejdsvilkår? Og hvad med risikoen for, at den øgede fleksibilitet udvikler sig til 'grænseløst arbejde' og øget stress for arbejdstagerne?

Skal DM være endnu større?

■ De seneste år i DM har været præget af fusioner med mindre akademiske forbund. Først med Jordbrugsakademikerne og Danske Skov- og Landskabsingeniører, så Kultur og Information, og 1. november bliver Kommunikation og Sprog også en del af DM. Det har været medvirkende til, at DM på to år er vokset fra cirka 62.000 til knap 75.000 medlemmer. Størrelsen giver DM større muskler, både i forhold til politisk indflydelse og forhandlingsmuligheder og i forhold til at give medlemmerne et godt og bredt tilbud af serviceydelser. Men måske er der også en pris at betale. Den faglige diversitet var i forvejen stor – nu er den endnu større. Medlemskontakten er professionaliseret, men kan det blive på bekostning af det nære kendskab til de enkelte arbejdspladser? Der er ingen nye fusionsaftaler på bordet. Men strategien om at blive større gennem flere fusioner er heller ikke blevet afblæst.

Nedslagspunkterne i denne artikel er valgt af Akademikerbladet ud fra baggrundsresearch og samtaler med personer i og uden for DM.

Humaniora beskæres – kan DM tiltrække flere scient.er?

■ Siden 2013 har optaget på humanistiske bacheloruddannelser været støt faldende – presset ned af diverse politiske dimensioneringskrav. Det udhuler en stor del af DM's traditionelle medlemspotentiale. Hvis DM vil bevare sin størrelse, skal der altså trækkes medlemmer fra andre områder – primært de naturvidenskabelige scient.er. DM har traditionelt mange scient.-medlemmer, men det er et område, hvor konkurrencen med især IDA er benhård. DM arbejder i øjeblikket med en scient.-indsats for at styrke fastholdelsen, blandt andet gennem øget tilknytning under studierne og en tydelig politisk profil i forhold til det private arbejdsmarked. Men er det nok til at knække scient.-koden?

Få arrangementer, workshops og inspiration hos DM

Her kan du se udvalgte aktiviteter – se den fulde liste på dm.dk/kalender

Brug AI som sparringspartner og personlig assistent

25. september 2024 – København

1. oktober 2024 – Odense

21. oktober 2024 – Online

Vil du tale om hormoner på dit arbejde?

25. september 2024 – København

Hvordan bliver jeg headhuntet på LinkedIn?

26. september 2024 – Online

Debatarrangement: Om at skifte kulturbranchen ud med noget andet

26. september 2024 – København

Sådan udvikler du forretningen med AI

26. september 2024 – Online

Bæredygtig Forretningsudvikling – Grønne værditilbud

1. oktober 2024 – København

Uopfordret jobsøgning – hvordan griber jeg det an?

1. oktober 2024 – Online

Sådan bliver du en whiteboardhaj

3. oktober 2024 – Aalborg

Bibliometriske analysemetoder

1. oktober 2024 – København

Tilbage fra stress

3. oktober 2024 – København

Forretningsforståelse

4. oktober 2024 – Online

SEO grundkursus

9. oktober 2024 – Online

Sådan bruger du ChatGPT i jobbet

10. oktober 2024 – Online

Kursus i kommareglerne

21. oktober 2024 – København

Brugervenligt digitalt design

22. oktober 2024 – København

Drømmer du om din egen nebengeschäft?

22. oktober 2024 – Online

Vilde Akademikere #14: Faldet

22. oktober 2024 – København

Lotte Svalgaard: Med elefanten på arbejde

23. oktober 2024 – Online

Forstå AI-teknologierne

24. oktober 2024 – Online

Netværksdanner-uddannelsen

26. oktober 2024 – Vedbæk

UNGE

Femnistisk økonomi med Emma Holten

26. september 2024 – Aarhus

Female Invest: Investering for begyndere

26. september 2024 – Online

Mental Trivsel med Anna Lin

3. oktober – København/Online

Sund Snak: Padeltennis

2. oktober 2024 – Aarhus

8. oktober 2024 – Odense

8. oktober 2024 – København

8. oktober 2024 – Aalborg

112 for Venskaber med Maria Jencel og Ida-Sophia

23. oktober – København/Online

Foredrag med filminstruktør Jonas Risvig

19. november 2024 – København

Mange forskellige værktøjskurser, som afholdes online, fx Excel, Python, Photoshop, præsentationsteknik mm.

DM SELVSTÆNDIG

Sådan udvikler du et godt kursus – få succes med undervisning

27. november 2024 – København

DM OFFENTLIG

En kunstig og intelligent offentlig sektor

24. september 2024 – København

DM PENSIONIST

Martin Knudsen – den glemte, fynske fysiker

26. september 2024 – Odense

Udviklingen i EU

26. september 2024 – København

Bibliotekshistorisk gåtur

1. oktober 2024 – København

2. oktober 2024 – København

Aktiv dødshjælp – etiske dilemmaer og menneskesyn

22. oktober 2024 – København

Generalforsamling efterfulgt af foredraget Museumsfeber

12. november 2024 – København

Juleafslutning på Nordisk Film

25. november 2024 – København

26. november 2024 – København

DM LEDER

Lederstress – derfor skal vi tale om det

4. oktober 2024 – Online

Værdibaseret og situationsbestemt ledelse

29. oktober 2024 – Online

Hvordan arbejder du med din autoritet som leder?

30. oktober 2024 – Online

DM KOMMUNIKATION

Krisekommunikation – vær forberedt!

8. oktober 2024 – København

Sådan bruger du copywriting til at overbevise med dine ord

7. november 2024 – København

Sådan skaber du et godt netværk i kommunikationsbranchen

12. november 2024 – København

Skab fantastiske illustrationer med kunstig intelligens

14. november 2024 – København

Fem fejl i PR-kampagnen, der forhindrer dig i at komme i medierne

19. november 2024 – Online

Hands on SEO-tekst med ChatGPT

22. november 2024 – København

DM BIO

DM Bio Live: Nye veje for fremtidens fødevarer

2. oktober – København / Online

Havevandring i Mindelunden

24. september 2024 – København

"Fif og faldgruber" for projekterende landskabsarkitekter

13. november 2024 – København

DM DIGI

8 funktioner til effektiv databehandling i Excel

1. oktober 2024 – Online

Nøgle til NIS2 – Kom i gang med D-mærket

2. oktober 2024 – København

Ophavsret for biblioteker

4. oktober 2024 – Online

Power BI – introduktionskursus

6. november 2024 – Online

Neuromorphic computing: Den næste generation af computere

8. oktober 2024 – Online

Få mere ud af AI med Custom GPT

29. oktober 2024 – Online

Sådan udvikler du forretningen med AI

29. oktober 2024 – Online

Records Manager – Online miniuddannelse

Opstart 30. oktober 2024 – Online

Masterclass: Gør Generativ AI til en del af jeres forretning

7. november 2024 – København

Bliv relevant for de unge på digitale platforme

13. og 20. november 2024 – Online

“Når politiet siger,
at jeg skal flytte mig,
så svarer jeg: Jeg er
præcis der, hvor jeg
skal være”

Laura Horn blev anholdt og afventer dom efter en lufthavnsblokade sidste år i Roskilde Lufthavn. Alligevel går den 44-årige RUC-lektor fortsat i aktion hver måned som en del af Scientist Rebellion. For hende er det ikke et valg: Hun kan ikke være forsker uden også at være aktivist.

Kastrup Lufthavn lørdag den 22. juni 2024:

Præcis klokken 13 sætter en lille flok aktivister sig i en række på jorden og spærrer den ene vejbane ved fodgængerfeltet, der fører de rejsende fra et af parkeringshuse-
ne til terminal 2.

200 meter længere nede ad vejen sætter demonstranter sig ligeledes ned i et fodgængerfelt og blokerer trafikken fra den modsatte side, og en vogn med dj og pult ruller ind på det nu bilfri stykke asfalt.

Midt på gaden står RUC-lektor Laura Horn sammen med en lille flok fra gruppen Scientist Rebellion.

Iført hvid kittel prøver hun at folde papirfly af de gule ark, der bliver uddelt til alle. Grinende må hun konstatere, at det ikke er så ligetil at få den til at flyve – heller ikke selv om hun har en ph.d.

44-årige Laura Horn har ikke tal på, hvor mange aktioner hun har deltaget i, siden lektor Fernando Racimo fra Globe Institute på Københavns Universitet tog initiativ til at oprette den danske afdeling af Scientist Rebellion i 2020.

“For mig er det ikke et valg. Jeg skal være med i gaden. Som samfundsforsker og underviser har jeg en privilegeret adgang til al

den viden, vi har om klimaets tilstand. Jeg forstår kompleksiteten af den situation, vi står i. Så hvordan skulle jeg bare kunne fortsætte med business as usual?” spørger hun.

Bøde eller seks måneders fængsel

Demonstrationen er lovligt anmeldt, og til en start ser det ud, som om der er næsten lige så mange betjente til stede, som der er aktivister. Senere kommer der flere til, og mens de gule banere med teksten Ban Private Jets bliver rullet ud, og politiet dirigerer trafikken over i den modsatte vejbane, sættet djen strøm til anlægget.

Det får øjeblikkeligt gang i festen. I de næste par timer er op imod et par hundrede aktivister skiftevis ude at danse, i gang med yoga på medbragte måtter og en del af forskellige happenings.

Selv om de sidste demonstranter bliver båret ud af vejbanen ved 16-tiden, er sæsonens sidste aktion alt i alt gået forholdsvis fredeligt for sig.

I juni 2023 endte en aktion anderledes dramatisk. Den dag blev Laura Horn og ti andre anholdt i Roskilde Lufthavn. De var trængt ind på flyvepladsen og gået hen til et af privatflyene. Aktionen fandt sted under Roskilde Festival, hvor antallet af privatflyvninger til og fra området stiger markant.

Aktivisterne er nu sigtet efter straffelovens paragraf 193 for omfattende forstyrrelse af kritisk infrastruktur. En paragraf, der kan give den 44-årige tyskfødte lektor op til seks måneders fængsel.

Øverst: Politiet tager megafonen fra Laura Horn under 'vendepunktaktionen' i maj 2022.
Foto: Frej Schmedes

Nederst til venstre: Laura Horn står i midten med sine to børn ved en gadefest, som var en del af en klimaaktion ved Kastrup Lufthavn i juni 2024, hvor både danske og internationale aktivister deltog.
Foto: Fernando Racimo

Nederst til højre: Laura Horn og Nikoline Borgermann er trængt ind i et privatfly i Aalborg Lufthavn under en aktion i januar 2024.
Foto: Benjamin Norskov

“Man taler ikke så meget om følelser i forskerverdenen. Jeg bliver vildt påvirket af den viden, jeg har. Jeg har også to børn. Og der er dage, hvor jeg bliver bange ved tanken om, hvilke ødelæggelser vi står over for”

“Jeg er ikke uberørt ved tanken om, at jeg kan blive idømt en klækkelig bøde eller fodelænke. Men selv om det er skræmmende, får du mig ikke til at sige, at vi gik for langt den dag,” siger Laura Horn.

3.000 privatfly i 2022

Brugen af privatfly er for hende det ultimative eksempel på, hvordan de superrige med deres adfærd sætter ild til planeten og forværrer en i forvejen dybt uretfærdig klimakrise.

Den hollandske miljøkonsulentvirksomhed CE Delft har opgjort, at 3.000 privatfly lettede fra lufthavnene i Kastrup og Roskilde alene i 2022.

Laura Horn henviser desuden til en nylig opgørelse, som Naviair har lavet for TV 2. Ifølge opgørelsen fløj flere privatfly rundt i Danmark både i 2022 og 2023, end det har været tilfældet i hvert af de seneste 13 år. På globalt plan forventer både industrien og forskere, at antallet af privatfly, der fragter de superrige rundt, kun vil stige.

Som politisk økonom og forsker i samfundsvidenskab kender Laura Horn i søvne alle de videnskabelige data og dokumentationen af den alarmerende hastighed, hvormed klimakrisen udvikler sig. En fire timer lang privatflyvning udleder lige så meget CO₂, som den gennemsnitlige europæer udleder på et helt år, påpeger hun. Uligheden i CO₂-regnskabet er utvetydig, siger hun med henvisning til en rapport fra udviklingsorganisationen Oxfam: Climate Equality: A Planet for the

99%. Ifølge rapporten udleder Danmarks én procent rigeste hver otte gange så meget CO₂, som gennemsnitsdanskere. Selv FN har erklæret, at den ultrarige ene procent af befolkningen skal reducere sine emissioner med 97 procent.

Derfor kan hun ikke nøjes med at se passivt til og passe sit job på universitetet.

“Man taler ikke så meget om følelser i forskerverdenen. Jeg bliver vildt påvirket af den viden, jeg har. Jeg har også to børn. Og der er dage, hvor jeg bliver bange ved tanken om, hvilke ødelæggelser vi står over for,” siger Laura Horn.

Forskerne giver legitimitet

Det er langt fra breaking news, at forskere går ind i aktivistisk arbejde. Det nye er den stadig mere udbredte *sense of urgency* – også blandt Laura Horns kolleger.

Foruden Scientist Rebellion etablerede 180 ansatte fra samtlige universiteter i marts 2023 Det Grønne Forskernetværk med det formål at mobilisere forskere i kampen for klimaet.

“Der bliver længere og længere imellem, at jeg og andre aktivister bliver affejet som radikaliserede og disruptive klimatosser,” forklarer lektoren fra RUC.

Mange, inklusive Laura Horn selv, ‘varedeklarerer’ sig åbent som både forskere og aktivister i Scientist Rebellion. Og selv om hun godt kan synes, det ser lidt fjollet ud, at hun trækker i den hvide kittel, når de er til demonstrationer, så skal man ikke undervurdere betydningen af den legitimitet, som universitets-

forskerne er med til at give aktionerne, påpeger hun.

“Jeg tænker meget over, hvad jeg tager på inde under kitlen, for det tilfælde at jeg bliver arresteret. Jeg vil gerne signalere ordentlighed og seriøsitet. Og at jeg også er en helt almindelig borger, der bor med mine børn i et lille rækkehus i Tune,” siger Laura Horn.

kløft mellem det akademiske miljø, hvor langt hovedparten af de studerende kom fra pengestærke familier, og det postindustrielle samfund uden for universitetets mure i Newcastle, hvor mange familier blev bragt i knæ uden reelle muligheder for at ændre på deres situation. Det blev definerende for mig. Og klimakamp er også klassekamp,” fastslår Laura Horn.

Når aktivister afbryder statsministerens tale 8. marts, kaster maling på statuer i det offentlige rum eller bryder ind i et studie, der transmitterer en live-debat, vækker det vrede. Mette Frederiksen har flere gange advaret om, at den civile ulydighed modarbejder den demokratiske samtale, og i forsommeren talte Morten Messerschmidt for hårdere straffe til aktivister. Diskussionserne kører også internt blandt medlemmerne af Scientist Rebellion. At gruppen fortsat vælger at gribe til metoder, der deler vandene, er et tegn på en stigende desperation, klimaangst og klimasorg – men også en stigende beslutsomhed, forklarer Laura Horn.

Hun vågnede til dåd i Newcastle

Det lille kontor på RUC, som deles af to, er proppet med grønne planter, børnetegninger samt bøger og tidsskrifter i stabler. På væggen hænger et eksemplar af en plakat fra Laura Horns fødeland. Med teksten Blockupy Frankfurt blev der under gældskrisen i EU kaldt til demonstration tre dage i maj 2012.

Et regnbueflag i vinduet skærmer mod den skarpe sol.

Laura Horn blev uddannet i litteratur, historie og politologi i Tyskland, England og Amsterdam, før hun i 2011 blev ansat som lektor på Det Samfundsvidenskabelige Institut på RUC.

Hun vil hellere tale om ‘sagen’, end hun vil tale om sig selv. Men hun ved, præcis hvornår hendes eget politiske engagement vågnede til dåd. Det skete i Newcastle, hvor hun gik på universitetet.

I Tyskland var klassesamfundet mere eller mindre aflyst, da Laura Horn voksede op. I årene efter murens fald i 1989 var der i befolkningen en udbredt tiltro til, at de økonomiske fremskridt ville komme hele samfundet til gavn og udviske skellene mellem folk, både i øst og i vest, forklarer hun.

“Som udefrakommende tilflytter til en nordengelsk by så jeg den afgrundsdybe

“Selvfølgelig anerkender jeg fuldt ud, at forskning er vigtig for samfundet. Men for mig personligt er det lige så vigtigt at gøre op, hvor og hvordan jeg kan betyde mest”

På runder med rengøringspersonalet

Hun bruger en del tid på at kigge på sig selv udefra og mener, det er vigtigt at bevare et konsekvent og selvkritisk blik på den privilegerede position, hun har som lektor på et universitet.

Den indre logik, der ofte styrer en forskerkarriere, er for RUC-lectoren helt utilstrækkelig i en verden, der står midt i et økologisk kollaps:

“Selvfølgelig anerkender jeg fuldt ud, at forskning er vigtig for samfundet. Men for mig personligt er det lige så vigtigt at gøre op, hvor og hvordan jeg kan betyde mest. Og jeg er nået frem til, at jeg betyder mindre, hvis jeg bruger al min tid på at publicere videnskabelige artikler, der bare cirkulerer i det akademiske kredsløb med det formål at kaste en forfremmelse eller en ridderorden af sig.”

Laura Horn definerer sig først og fremmest som underviser. Hendes områder er politisk økonomi, kønsstudier, internationale relationer og videnskabsteori. Og så er hun optaget af at producere viden, der kan bringes i anvendelse. Lektoren giver et eksempel:

“I morgen tidlig klokken kvart i fire mødes jeg og en flok studerende her på campus. Vi skal ud på runderne sammen med de rengøringsfolk, der sørger for, at vi andre ikke drukner i lort. RUC er ikke kun en akademisk institution, det er også en arbejdsplads, og vores kolleger i rengøringen, der typisk er udlændinge, tilhører samme klasse i det danske sam-

Laura Horn bliver fjernet fra gaden af tre politibetjente under en klimaaktion arrangeret af Scientist Rebellion Danmark ved Kastrup Lufthavn i juni 2024. Foto: Fernando Racimo

fund, som tekstilarbejderne gør i Bangladesh og minearbejderne i Congo. Forhåbentlig kommer der en tidsskriftsartikel ud af vores feltarbejde, men ved at sætte spot på forholdene for nogle af de dårligst lønnede og mest hårdtarbejdende grupper – lige her, hvor vi selv kommer hver dag – kan vi måske også medvirke til at ændre deres vilkår til det bedre.”

En træt og halvgammel mor

Hun kan ikke se, hvordan det er muligt at stå over for de studerende på Samfundsvidenskab og tale om værdikæder, arbejdsmarked og vækst – uden samtidig at nævne det klimakollaps, som kommer til at påvirke alle processer, antagelser og institutioner.

“Jeg tvinger ikke mine studerende til at deltage i noget, og jeg forventer ikke, at det er dem, der skal redde verden. Men jeg forventer, at de tænker over det, de ser og hører – og hvis de synes, det er pinligt, uprofessionelt eller alt for politisk, at en lektor benytter sig af civil ulydighed, så vil jeg gerne tale med dem om mine handlingsformer,” siger Laura Horn.

Hun kan gøre, som hun vil, i sin fritid – og også bruge sin titel uden for universitetet, påpeger hun.

Både som skattebetalt lektor – og som en træt, halvgammel mor – synes hun, at det er hendes forbandede pligt at stå på gaden, også når det har negative konsekvenser.

“Så hver gang jeg sidder på gaden, og politiet kommer og siger, at jeg skal flytte mig, så siger jeg altid: Nej. Jeg er præcis der, hvor jeg skal være.” ♦

Akademikerbladet i øret
Hør lydfortællingen

En hjertesag

Indsatsen for socialt udsatte og sårbare borgere har været omdrejningspunkt for Kim Kryger i et arbejdsliv, der ikke har fulgt en snorlige vej. 1. maj gik han på pension fra Forsvarets Veterancenter.

Kim Kryger

- Født 1957
  - Cand.mag. i historie og spansk
  - Gik på pension 1. maj 2024.
-

► I dag, på kanten af sin pensionisttilværelse, kan Kim Kryger se, at det første job, han fik – som jobkonsulent i den lille nordjyske kommune Arden – satte en retning for hans arbejdsliv, som giver god mening.

Det har altid været en hjertesag for Kim Kryger at gøre en indsats for mennesker med støttebehov.

Folk skal behandles ordentligt, mener han, og det er svært at se passivt til, når mennesker hænger i med det yderste af neglene og ikke får den hjælp, de har brug for, af det etablerede system.

Det er ikke mindst derfor, at det sidste job, han nåede at bestride – som mentor og rådgiver for veteraner i Forsvaret – også er det arbejde, han tillægger den allerstørste betydning.

Fra Dragonkasernen i Holstebro har han siden 2013 og til nu haft ansvaret for veteranindsatsen i det meste af Nordjylland.

Da han begyndte i Forsvaret, var strategien, at veteranerne fra både Balkan og Irak først og fremmest skulle tilbage på arbejdsmarkedet.

Da det stod klart, at mange havde det alt for dårligt, ændrede indsatsen sig, og Kim Kryger blev mentor og opsøgende rådgiver for de tidligere soldater med PTSD, angst, depressioner eller misbrugsproblemer. Det var en håndholdt indsats for syge mennesker, der var blevet ladt i stikken i alt for mange år, siger han. Og et arbejde, der grundlæggende bare gav rigtig god mening.

Kim Kryger havde langt fra en klokkeklar plan, da han søgte ind på universitetet i Odense for at læse historie i 1977.

Det var kærligheden til faget, der drev værket, og den blev kun dybere med årene. Men kærlighed rakte ikke for en historiker i midt-80'erne, der ikke havde spor lyst til at blive gymnasielærer.

Kim Kryger husker med stor tristhed, hvordan der på det tidspunkt blev talt om, at man kunne fodre svin med arbejdsløse humanister. For hans eget vedkommende kom det også til at tage nogle år at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Opgaven i hans første rigtige job i Arden Kommune lød på at assistere kommunens 4.000 borgere med spørgsmål vedrørende beskæftigelse, fleksjob, sygedagpenge og lignende.

Dernæst kom han til Samsø som souschef i socialforvaltningen og til Langeland, hvor han blev leder af den fælles beskæftigelsesindsats på øen, der dengang var delt i tre kommuner.

I 2005 flyttede han til Glyngøre og blev chef for beskæftigelsesforvaltningen i Morsø Kommune, og siden har han også arbejdet i både Skive, Herning og Holstebro.

Kim Kryger har haft det bedst med små samfund. Han kan godt lide mindre byer, hvor han glider ind på lige fod med dem, der bor der, uden at han behøver at være meget udfarende.

Samsø blev dog for småt. Kim Kryger fik økuller, og færgen til fastlandet endte med at få en uforholdsmæssig stor plads i hans bevidsthed. Jobbet i Morsø Kommune blev det sværeste. Han syntes, det var interessant at sidde med ved bordet, hvor beslutningerne træffes, så det var ikke efter eget ønske, at Kim Kryger måtte stoppe efter et par år. Det var et træls forløb og kostede ham en længere periode, før han igen kunne trække sig selv op ved hårene.

Kim Kryger diskuterer lige nu med sig selv, om han er klar til at slippe arbejdet i Forsvaret fuldstændigt. Indtil videre forbliver han kontaktperson og assistance for en enkelt veteran, som han har kendt i mange år. Tiden vil vise, om han hen ad vejen skal skrue op eller ned for den frivillige indsats – eller om tiden er kommet til igen at dykke ned i historiefaget, hvor det hele begyndte.

Den eneste lille fortrydelse, Kim Kryger har i dag, er, at han aldrig kom til at leve af det, han blev uddannet i. Måske er tiden kommet til, at han skal prøve at belyse aspekter af vikingernes religiøse overbevisning, som han mener er ufortalte. Han overvejer også, om veteranerne er et stykke underbelyst Danmarkshistorie, han burde kaste sig over. Historiefaget er også en hjertesag for Kim Kryger. ♦

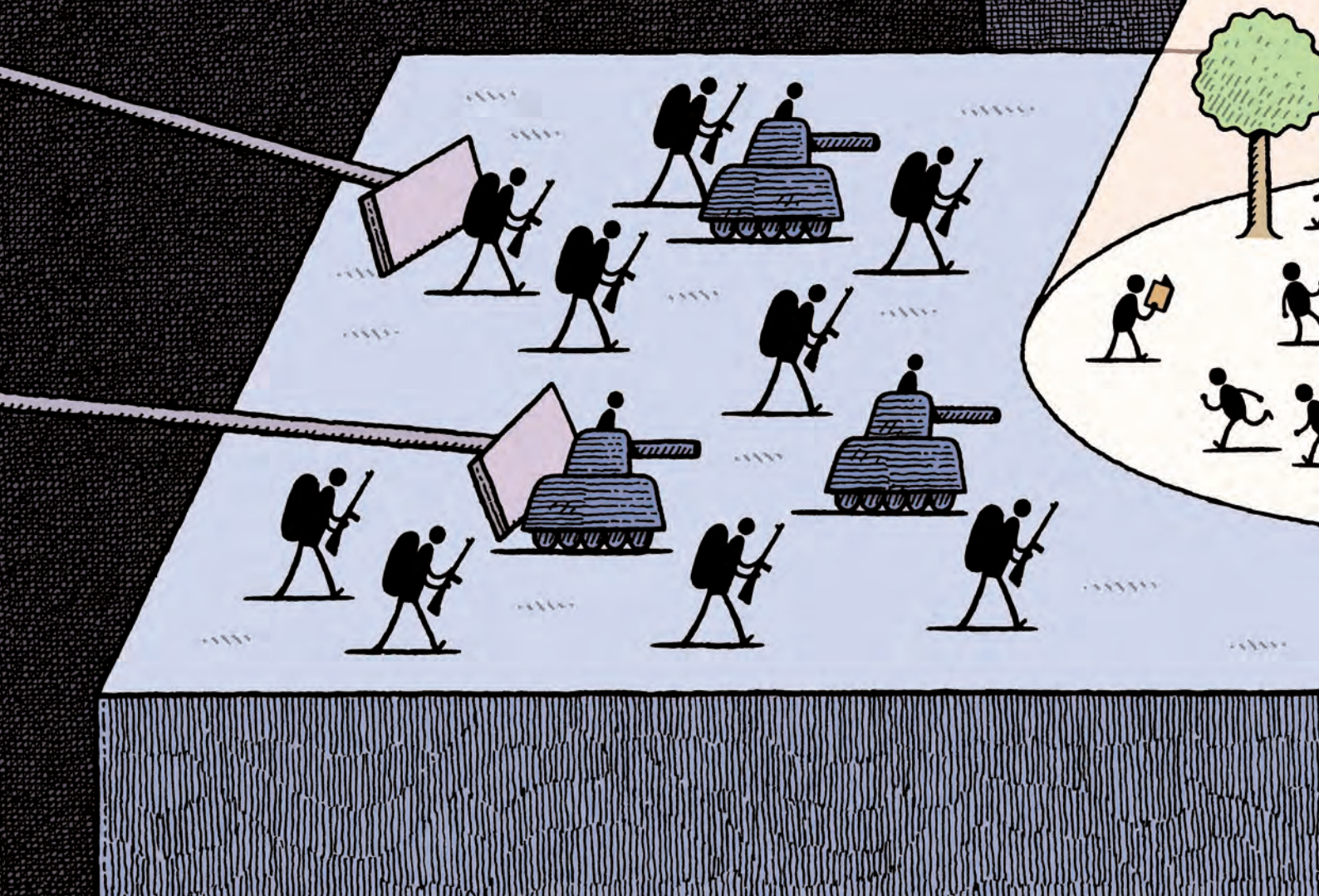

Et arbejdsliv er forbi

Hver måned går snevis af DM-medlemmer på pension. Hvad er det for et arbejdsliv, de siger farvel til, og hvad står især tilbage hos dem, der er på vej til at forlade det? Det undersøger Akademikerbladet i denne serie.

Skoler i skudlinjen

På to år er antallet af angreb på uddannelsesinstitutioner rundt om i verden steget med 20 procent. Angrebene skræmmer lærere, skolebørn og studerende væk fra skolerne og har alvorlige konsekvenser for såvel individer som hele samfund. Men måske er der håb at finde i Mali.

D

et er en eftermiddag i oktober 2022 i Afghanstans hovedstad, Kabul, og i privatskolen Kaaj Educational Center sidder 600 elever med bøjede hoveder over deres eksamensopgaver. Her underviser lærerne både drenge og piger. Det er en sjældenhed, efter at Taliban overtog magten i august året før, men på trods af regimet insisterer lærerne på, at begge køn har ret til uddannelse. Mange af eleverne tilhører det per-

sisktalende hazara-mindretal, der bekender sig til Shiaislam – i modsætning til Talibanerne, der er sunnimuslimer – og de har tradition for at lægge stor vægt på tilegnelse af ny viden.

Både lærere og elever ved, at skolen provokerer styret, og udenfor står der vagter, som skal passe på dem. Men det er ikke nok. Pludselig afbrydes eksamen af skud og tumult udenfor, døren smækkes op, og en mand løber ind. Sekundet efter er centeret et inferno af røg, murbrokker og blod, da en eksplosion lægger det i ruiner. Skrig af frygt og smerte flænses luften, og snart giver sirenerne fra udrykningskøretøjer genlyd i kvarteret, hvor pårørende hurtigt indfinder sig for at lede efter deres kære.

Angrebet på Kaaj Educational Center koster mindst 35 menneskers livet. De fleste ofre er piger fra skolen. Tragedien bliver fordømt fra flere sider – blandt andre af den amerikanske diplomat Karen Decker fra USA's repræsentation i Kabul:

“At gå efter et lokale fuldt af studerende i gang med deres eksamen er skamfuldt: Alle elever burde have lov til at stræbe efter en uddannelse i fred og uden frygt.”

Blandt de efterladte er faren til en ung kvinde på 19 år, som sad ganske tæt på selvmordsbombere.

“Hun sagde altid: ‘Selv hvis det koster mig livet, så lad det være i uddannelsens navn,’” fortæller han.

Chokerende stigning

Beretningen om angrebet på Kaaj Educational Center er et eksempel af alt for mange, man kan læse om i rapporten *Education under Attack 2024*. Den udgives hvert andet år af organisationen Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA), og desværre er der ikke mange positive nyheder at finde i den. Således har GCPEA identificeret 6.000 tilfælde af angreb på elever, lærere, skoler og universiteter i 2022 og 2023, hvilket er en stigning på næsten 20 procent siden de to foregående år. I alt har organisationen registreret mere end 10.000 tilfælde i perioden af drab på, vold mod, bortførelser af og anholdelser af elever og lærere i forbindelse med skolegang eller undervisning, så tragedien på Kaaj Educational Center er langt fra enestående.

“Det er chokerende og oprørende at se den stigning på blot to år,” siger Lisa Chung Bender, der er direktør i GCPEA.

Hun forklarer, at en del af stigningen skyldes situationen i Ukraine og Gaza, hvor tætbefolkede områder er under beskyldning.

“Her er vi vidner til angreb med eksplosive våben som missiler, der udretter omfattende skader på infrastrukturen,” tilføjer hun.

Hun bakkes op af Siraj Khan, der er chefjurist i NGO'en Education Above All Foundation. Han har blandt andet arbejdet i Sudan og har på den måde været førstehandsvidne til den blodige borgerkrig, der blussede op sidste år. Konflikten har betydet, at blot 4 millioner af landets 22 millioner skolebørn går regelmæssigt i skole. En del af forklaringen skal findes i direkte angreb på uddannelsesinstitutioner og de stridende parter brug af skoler som militærbaser.

“Generelt ser vi desværre ikke alene, at angrebene på globalt plan bliver flere, de bliver også værre,” siger han.

Det er således ikke uhørt, at skoler og universiteter bliver angrebet direkte med missiler, og det er ikke udelukkende ikke-statslige aktører såsom islamistiske terrorgrupper, der står bag. Også regeringstropper gør sig skyldige i angreb på skoler og universiteter.

“Det er ganske alarmerende, for staterne har trods alt alle sammen tiltrådt Genèvekonventionen, og det forpligter dem direkte til at beskytte uddannelse under krig og konflikt,” tilføjer Siraj Khan.

Forbudt for slaver og jøder

Ideen om at forhindre adgang til uddannelse for forskellige grupper er på ingen måde ny.

Under slaveriet i USA havde syv stater direkte forbud mod at lære slaver at læse, skrive og regne, fordi ejerne frygtede, at viden øgede risikoen for oprør. Senere hen lod det nazistiske regime i Tyskland sig inspirere. Fra 1935 og frem blev jødiske børn og unge gradvist udelukket fra skoler og universiteter, og i 1942 var undervisning af jøder så godt som forbudt i det meste af det besatte Europa. Noget lignende gik ud over polakkerne, der i nazisternes optik skulle fungere som ‘herrefolkets’ slaver. Tusindvis af intellektuelle – herunder mange lærere – blev skudt, og børnenes undervisning blev begrænset til det helt basale, der gjorde dem i stand til at arbejde for og adlyde deres nye herrer. En lignende tankegang findes hos terrororganisationen Boko Haram i Nigeria. Medlemmerne er berygtede for deres angreb på skoler og kidnapninger af skolepiger i deres kamp mod regeringen og den kristne del af be-

FOLKERETTEN BESKYTTER SKOLER OG RETTEN TIL UDDANNELSE

■ Den Universelle Erklæring om Menneskerettighederne (1948)

Artikel 26: "Enhver har ret til undervisning. Undervisningen skal være gratis, i det mindste på de elementære og grundlæggende trin. Grundskolen skal være obligatorisk."

■ Den Fjerde Genève- konvention (1949)

Artikel 50: "I samarbejde med nationale og stedlige myndigheder skal besættelsesmagten give alle institutioner, der beskæftiger sig med børneforsorg og -opdragelse, de for den forsvarlige udøvelse af deres virksomhed fornødne lempelser."

■ Konventionen om Barnets Rettigheder (1989)

Artikel 28: "Deltagerne anerkender barnets ret til uddannelse, og med henblik på gradvis at opnå denne ret og på grundlag af ligestillingsprincipper skal de især ... gøre grunduddannelse tvungen og gratis tilgængelig for alle ... gøre højere uddannelse opnåelig for alle inden for rammerne af deres evner og med alle passende midler."

■ FN's Sikkerhedsråds- resolution 1998 (2011)

"...fordømmer kraftigt alle overtrædelser af gældende folkeret, der involverer rekruttering og brug af børn af parter i væbnede konflikter, såvel som deres genrekruttering, drab og lemlæstelse, voldtægt og anden seksuel vold, bortførelser, angreb mod skoler eller hospitaler og nægtelse af humanitær adgang fra parter i væbnede konflikter samt alle andre overtrædelser af folkeretten begået mod børn i situationer med væbnede konflikter."

Sudan er det eksempelvis almindeligt, at begge de stridende parter bruger skoler som baser i landsbyerne. Det betyder, at skolerne midlertidigt mister den beskyttelse, de ellers har i konventionerne, og at forældre derfor naturligt nok holder deres børn hjemme, fordi militære baser er legitime mål, uanset hvor de befinder sig.

"Det er ikke en overdrivelse at sige, at Sudan er fortabt for den nuværende generation, når det gælder undervisning," konstaterer Siraj Khan.

Væbnet brug af skoler kan sammen med direkte angreb også være med til at erodere tilliden til samfundet og regeringen. Hvis ledelsen i et land ikke engang er i stand til at beskytte skolebørn, er den så overhovedet værd at støtte?

folkningen. Organisationens navn siger det hele: 'Vestlig uddannelse er en synd'.

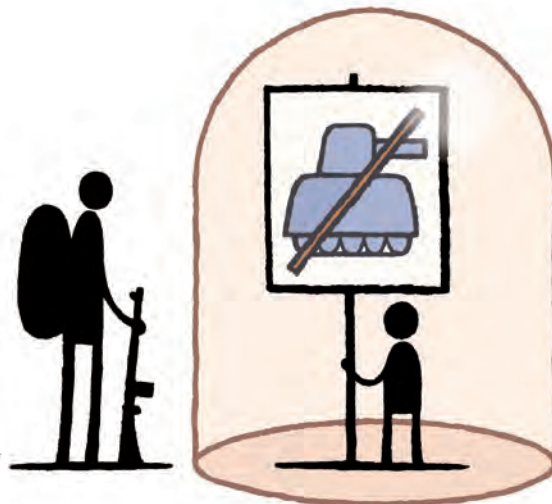
Blandt de hårdest ramte lande i øjeblikket er Ukraine. Ifølge de ukrainske myndigheder er 3.800 skoler og universiteter blevet beskadiget eller ødelagt, siden den russiske invasion begyndte i 2022. Det betyder, at halvdelen af skolebørnene i landet bliver undervist online. En undersøgelse gennemført af Red Barnet blandt de ukrainske skoleelever viser, at fjernundervisningen især går ud over koncentration og motivation.

Endnu værre er betingelserne i Gaza. Ifølge nyhedsportalen Reliefweb har skolerne i det tætbefolkede område været lukket i et halvt år, hvilket betyder, at 625.000 børn i skolealderen ikke har modtaget undervisning. Næsten 90 procent af skolebygningerne er enten beskadiget eller ødelagt, og hvert eneste af de 12 universiteter i Gaza ligger i ruiner.

"Når vi står i en situation, hvor så mange skoler er ødelagt, og ikke et eneste universitet står tilbage, er det svært at se angrebene som tilfældige," siger Siraj Khan.

Skoler mister beskyttelsen

Han peger på, at ødelæggelserne kan tage forskellige former ud over dem, der forårsages af missiler og selvmordsbombere. I borgerkrigen i

Angreb kan også ske på selve retten til uddannelse – især i forhold til etniske mindretal. Det sker eksempelvis i Baluchistan i Pakistan, hvor lokalbefolkningens krav om undervisning på eget sprog og i egen kultur af flertallet ses som et angreb på landets enhed. Derfor ser man diskrimination, frygter, trusler og nogle gange ligefrem vold i forhold til skolelærere og undervisere på universiteterne.

"På lignende vis ser vi retten til ukrainsk sprog og kultur i de russiskbesatte dele af landet blive undertrykt og læseplaner, der designes til at fremme en russisk nationalistisk dagsorden," tilføjer chefjuristen.

Nærende måltider og sundhedspleje

Konsekvenserne af angreb på skoler er vidtrækkende og handler ikke udelukkende om, at børn bliver forhindret i at lære at læse, skrive og regne.

"Når en skole bliver sprængt i luften, bliver børnenes hverdag også sprængt i luften," siger Helle Gudmandsen, der er international uddannelseschef i Red Barnet.

I mange af verdens fattige lande får børnene et nærende måltid mad i skolen, ligesom der ofte er adgang til sundhedspleje. Eleverne får også mulighed for at være sammen med andre børn i en tryk atmosfære, ligesom de undgår hårdt fysisk arbejde, mens de sidder på skolebænken. I konfliktramte områder kan skolen også være et fast holdepunkt i en ellers kaotisk og skræmmende hverdag, og det har enorm betydning, forklarer Helle Gudmandsen:

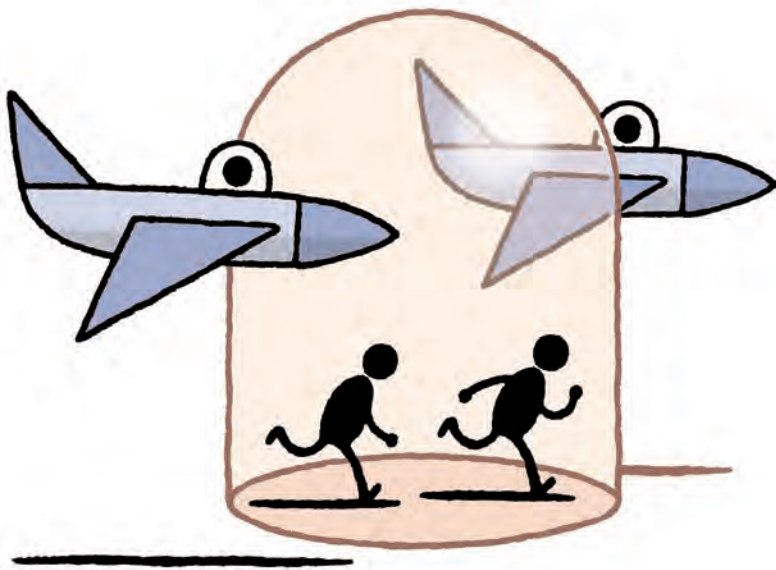
"Vi ved, at hvis vi gennem skolen kan bevare en hverdag for børnene, forbedres deres psykosociale tilstand. Tør forældrene omvendt ikke sende deres børn i skole af frygt for angreb, øges risikoen for, at pigerne bliver tidligt gift, og at drenge blive rekrutteret som børnesoldater."

Konsekvenserne rækker længere end skolebørnene og deres familier, fordi uddannelse er en af de allervigtigste forudsætninger for øget velstand.

"Jeg arbejdede på et tidspunkt i Liberia, hvor uddannelsessystemet havde været lukket ned i et årti, og i den periode blev der ikke uddannet nye lærere, ingeniører eller læger, fordi rørledningen fra grundskolen og videre frem blev ødelagt," fortæller Lisa Chung Bender fra GCPEA.

Nybrud i måden at tænke på

Netop derfor er det helt centralt, at uddannelse på alle niveauer kan få lov til at fortsætte på trods af krig og konflikt, hvilket en række konventioner og andre internationale aftaler

også slår fast. Ethvert militært angreb på en skole, som ingen militære formål har, er en krigsforbrydelse.

Det er der heldigvis en stigende erkendelse af. I 2015 lancerede Norge og Argentina 'The Safe Schools Declaration', som indeholder en række guidelines, som skal beskytte uddannelsesinstitutioner i tilfælde af krig og konflikt. Deklarationen opfordrer blandt andet til at uddanne militærpersonel, så de er klar over den beskyttelse, som skoler er omfattet af, og hvor omfattende konsekvenserne kan være af at inddrage dem i stridighederne – også for deres egne børn. Omkring 120 lande har tilsluttet sig deklARATIONEN, og selv om den ikke er juridisk bindende, har den alligevel betydning, mener Siraj Khan:

“Det er ikke muligt at tvinge landene til noget, men det markerer alligevel et nybrud i måden at tænke på.”

Deklarationen indeholder instrumenter, som overvåger situationen i de forskellige konfliktområder, og det er også muligt for underskriverne at dele erfaringer – blandt andet om tiltag, der er effektive, men ikke nødvendigvis koster mange penge. Og der er rent faktisk eksempler på, at tingene har ændret sig. For eksempel er FN's fredsbevarende styrker helt holdt op med at bruge skoler som baser rundt om i verdens brændpunkter, og Ukraine har ligeledes valgt at holde egne styrker væk fra landets uddannelsesinstitutioner, så Rusland i det mindste ikke kan bruge militær tilstedeværelse som en undskyldning for at bombe skoler og universiteter.

“I Mali har vi set et stort fald i antallet af angreb på uddannelsesinstitutioner, efter at landet har institutionaliseret børns rettigheder i en national tilgang, hvor uddannelsesministeriet, finansministeriet og justitsministeriet er gået sammen om at styrke lovgivningen og håndhævelsen af lovene,” forklarer Lisa Chung Bender.

Fremskridtene har været så bemærkelsesværdige, at nabolandet Burkina Faso for nylig sendte en delegation til Mali for at lære af tilgangen.

“Det handler nok også om, at uddannelse er en stor offentlig investering, og at landene derfor har en interesse i at beskytte skolerne,” tilføjer hun.

Som at angribe et hospital

Helle Gudmandsen fra Red Barnet peger på, at principperne også har haft betydning for tusinder af muslimske rohingyaer, som er blevet fordrevet fra det overvejende buddhistiske Myanmar. Mange af dem bor i enorme flygtningelejre i Bangladesh, hvor der ofte er mangel på det helt basale. Alligevel har internationale organisationer formået at organisere undervisning for et stort antal børn, fordi en uddannelse kan være afgørende for deres fremtidige liv.

“Selv under så horrible forhold er det lykkedes at skabe, hvad jeg vil betegne som en kvalitetsuddannelse,” siger Helle Gudmandsen.

Skoler kan endda være med til at forebygge traumer hos børn, der vokser op i et område, der er præget af væbnet konflikt. Skolen kan nemlig være det sted, hvor eleverne også kan få hjælp til at bearbejde de oplevelser, de har haft.

“Vi har psykologer, som fortæller, at børn er dygtigere til at hele, end voksne er. Børn i Gaza, Sudan, Mali, Ukraine og alle de andre steder, som er præget af krig, har brug for skoler, hvor de kan føle sig sikre, fordi trygheden gør det nemmere at hele fra traumerne,” tilføjer Helle Gudmandsen.

Netop derfor er det svært at undervurdere skolers betydning for et lands velvære og velstand – en betydning, der rækker fra det enkelte barn til en hel nation, ikke mindst når nationen står midt i en krig eller er på vej tilbage mod fred.

“For nylig angreb Rusland et børnehospital i Ukraine, hvilket med rette førte til stærke fordømmelser. Fremover bør vi reagere på samme måde, når angreb rettes mod skoler og universiteter – det er ganske enkelt uacceptabelt,” siger Lisa Chung Bender. ♦

Akademikerbladet i øret
Hør lydfortællingen

Mine bøger udtrykker alt det, vi omgiver os med og kommer fra

Emilie Bregendahl

- Cand.mag. i forhistorisk arkæologi
- Some-ansvarlig på Frilandsmuseet Hjerl Hede og Holstebro Museum, som er en del af De Kulturhistoriske Museer i Holstebro
- Bor i Sevel uden for Holstebro med sin mand og to døtre på 3 og 0 år.

► Min reol var det første, der kom op, da vi for halvanden måned siden overtog min mands barndomshjem, en 70'er-villa på landet lige ved Hjerl Hede uden for Holstebro. Reolen er købt brugt og er lidt industriagtig i mørkt træ og med smedejernssamlinger.

Jeg har klart flest bøger om arkæologi og forhistorie i reolen, men der ligger også 5.000-6.000 år gamle flinteøkser og 2.000-3.000 år gammel jernalderkeramik og knoglefragmenter fra dyr.

Reolen står i mit arbejdsværelse på førstesalen og fylder hele den ene væg. Den modsatte væg er en glasvæg, hvor jeg kigger ud på Offerbakken, hvor man har fundet spor af mennesker, som levede her for 2.000 år siden. Så noget ved området har også tiltalt fortidens mennesker.

Jeg er særligt glad for den samlede serie af 'Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie' fra 1812 og indtil nu, som står i to lag og fylder en tredjedel af pladsen. Årbøgerne handler om, hvad der rører sig inden for arkæologi og den nyeste forskning fra år til år, og er fyldt med kultartikler. Det sjove er at plukke fra reolen og dykke ned i artikler af forskere, der kom før os. Jeg er også ret vild med Sophus Müllers klassikere fra begyndelsen af 1900-tallet, hvor han prøver at forklare hele Danmarks forhistorie. De er illustrerede og er lidt coffee table-agtige og vildt flotte.

Nogle af studiebøgerne står også stadig i reolen. Mens jeg læste, fordybede jeg mig i lidt dystre, tunge teorier og emner som død, begravelse og ritualer for overgangen til døden. Hvis jeg ser det fra et fortidsperspektiv, tror jeg, at det at blive født og at dø er de største ting i livet. Det har fortidsmennesker haft brug for at forstå, og jeg synes, det er så spændende, hvordan man har gjort det uforståelige håndgribeligt, for eksempel de måder, man har begravet mennesker og dyr på. I dag kan vi forsøge at forstå, hvordan fortidsmennesker har copet med døden og prøvet at navigere i det kaos, der opstår, når ens verden ændres.

Vi har også en del gamle bøger om landskab, rovfugle, dyr og mineraler i reolen. Min treårige pige er for tiden meget optaget af mineraler, og hun kigger også i mine knoglebøger. Så man kan sige, at reolen er et udtryk for naturen og alt det, vi omgiver os med og kommer fra. ♦

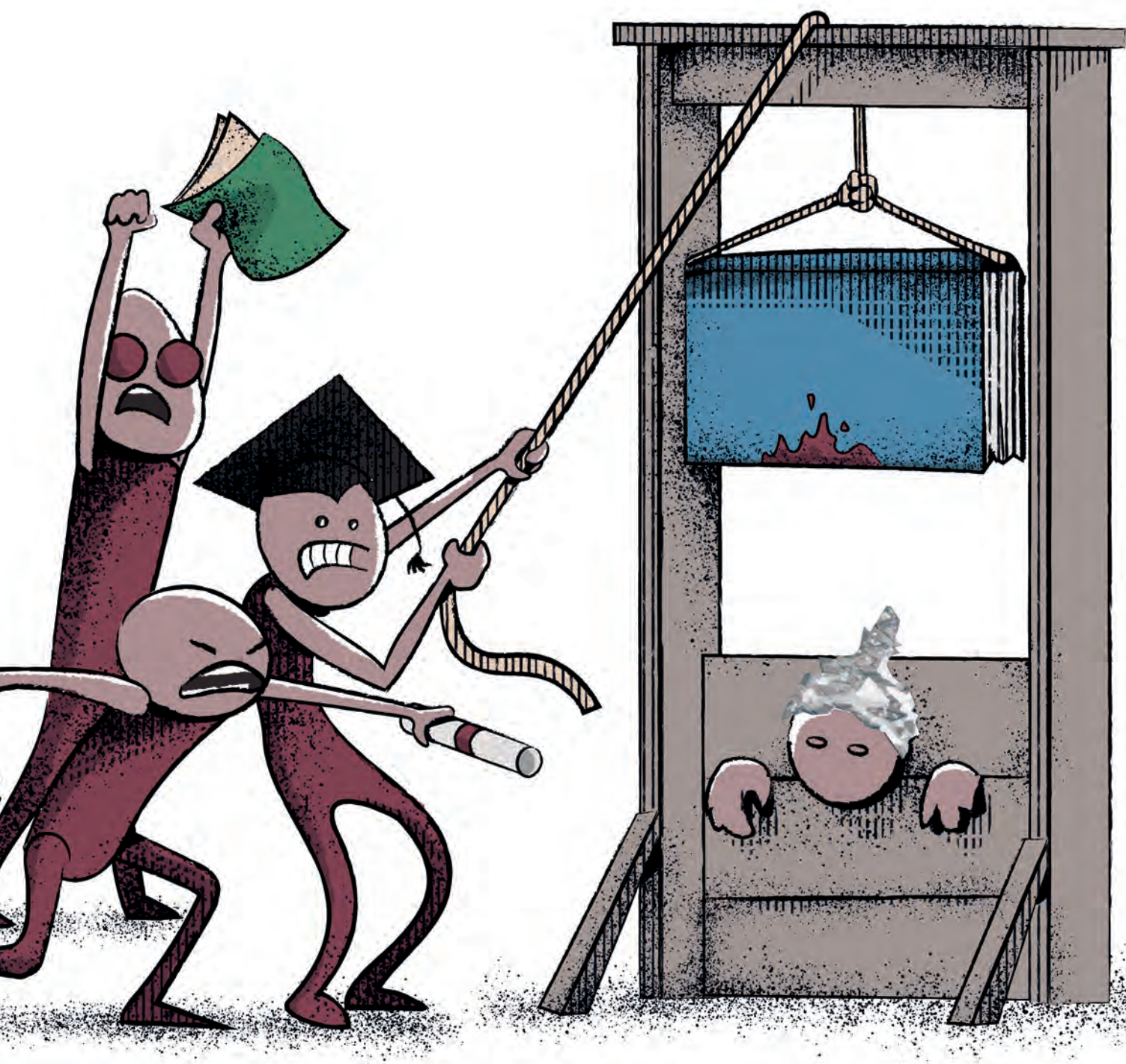
Min bogreol

Mange DM'ere har et særligt forhold til bøger og litteratur. I denne serie inviterer et medlem indenfor og viser bogreolen frem.

Anti- viden- skabens indtog

Coronaskeptikere, flat earthers og internetkrigere. Efter flere århundreders udvikling hen mod videnssamfundet bliver der nu ofte sat spørgsmålstegn ved helt grundlæggende videnskabelige forskningsresultater. Journalist Majken Eliassen har undersøgt, hvorfor viden – igen – bliver forvekslet med holdninger, og om vi kan gøre noget ved det i kølvandet på de antividenskabelige gruppers indtog.

D

a jeg for syv år siden læste et interview i B.T. med en fynsk snedker og psykoterapeut ved navn Ole Lochmann, der påstod, at jorden er flad, trak jeg på smilebåndet. Både på grund af selve påstanden og på grund af hans måde at argumentere på. Ole Lochmann fortalte, at han på en klar dag kan stå på Sjællands Odde og se over til Mols Bjerger, ergo må jorden være flad. Men da grupperne med Men In Black for fire år siden begyndte at dukke op under corona, fyldte det mig ikke med smil, men med uro. Som om mit verdensbillede var ved at ændre sig drastisk på en

måde, der ikke kun hang sammen med fremkomsten af en ny og farlig virus, men som også handlede om måden, vi forholder os til fakta på.

Der gik ti måneder, fra statsminister Mette Frederiksen foretog den første coronanedlukning af Danmark den 11. marts 2020, til en gruppe af sortklædte mænd for første gang demonstrerede i København og Aalborg.

I begyndelsen markedsførte Men In Black sig som en gruppe, der anerkendte coronavirussens eksistens, men som var imod statens indgriben i borgernes liv i form af restriktioner. Gruppens antal voksede hurtigt, nogle af demonstrationerne endte med vold, hærværk og efterfølgende fængselsstraffe til nogle af de medvirkende, og synspunkterne blandt gruppens medlemmer blev ligeledes en broget affære. Den spredte sig fra udsagn om, at corona 'blot var en ny influenza', til en regulær benægtelse af virussens eksistens.

Demonstrationerne fik andre grupperinger med, for eksempel det politiske parti VelstandsPartiet/JFK21, der protesterede mod indførelsen af 5G-netværket, som de mente var et 'mikrobølgevåben', mens andre anførte, at vaccinerne i virkeligheden gjorde folk syge.

Hvordan kunne der opstå så megen tvivl om, hvad der er fakta, og hvad der ikke er, i et land, hvor uddannelse og vaccinationsprogrammer er gratis for alle, og hvor videnssamfundet har været den nationale identitet siden slutningen af det 20. århundrede? Da jeg begyndte at undersøge sagen, opdagede jeg, at det ikke var første gang, der havde været uenighed om, hvem der havde ret til ophøjet viden.

Viden for alle

I begyndelsen af 1800-tallet var der uenighed om, hvem der havde ret til at få del i den viden og lærdom, som man underviste og forskede i på læreanstalterne. På det tidspunkt havde Københavns Universitetsbibliotek til huse på en af loftsetagerne over Trinitatis Kirken ved Rundetårn. Her sad folk som Adam Oehlenschläger og hige og søgte i gamle bøger, mens de skrev.

Men loftet rummede ikke kun bøger og skrifter. Der var også gjort plads til den voksende samling af arkæologiske fund, som man i 1800-tallet for alvor begyndte at interessere sig for at systematisere. Det var den arkæologiinteresserede købmand C.J. Thomsen, der tog sig af samlingen, og han mente, at alle danskere havde ret til at kende til deres lands historie, så han åbnede døren til Rundetårn og holdt rundvisninger, så helt almindelige mennesker og turister kunne komme ind og se samlingerne og blive klogere.

Det førte til irritation blandt nogle af de lærde brugere af biblioteket, der ikke mente, at stedet og dets indhold skulle være for alle. De klagede, og samlingen – der var starten på det, der skulle blive til Nationalmuseet – måtte rykke ud af lokalet. Senere skrev Grundtvig også en sang om emnet, 'Er lyset for de lærde blot?' Grundtvig svarede 'nej, solen står med bonden op, slet ikke med de lærde'.

Da velfærdssamfundet for alvor tog form 120 år senere, var der ikke længere tvivl: Viden og oplysning var for alle, men det var ikke op til den enkelte at definere, hvad der var viden, så skolegang blev obligat

torisk, og med tiden blev det gratis at uddanne sig. Hverken økonomi eller socialklasse skulle være en hindring for at få en højere uddannelse.

Skiftende regeringer slog på tromme for videnssamfundet og den teknologiske udvikling som fremtiden, efterhånden som landbrugssamfundet og industrialiseringen blev fortid. I lang tid gik det fremad, fremad, men i januar 2002 blev der åbnet en dør til at sætte spørgsmålstegn ved forskernes plads i samfundet, da Anders Fogh Rasmussen holdt sin første nytårstale som statsminister.

Kuede debattører

Anders Fogh Rasmussens nytårstale er nok bedst husket blandt akademikere for de ofte citerede pointer: "Vi tror på, at mennesker er bedst til selv at vælge. Vi behøver ikke eksperter og smagsdommere til at bestemme på vore vegne" – og senere i talen: "Der er tendenser til et ekspertyranni, som risikerer at undertrykke den frie, folkelige debat. Befolkningen skal ikke finde sig i løftede pegefingre fra såkaldte eksperter, der mener at vide bedst."

Når landets statsminister åbnede døren for at kritisere forskere, der udtalte sig på baggrund af deres arbejde, inviterede det andre til at gøre det samme. I de 21 år, der er fulgt siden, har meget ændret sig i forskningsverdens debatkultur, blandt andet på grund af de sociale mediers udbredelse. 'Internetkrigere' blev et af de nye ord i ordbogen i 2017, og i 2022 offentliggjorde DM en undersøgelse om ph.d.-studerendes trivsel i debatmiljøer, der tegnede et dystert billede. Undersøgelsen, som blev udført i samarbejde med ph.d.-organisationen PAND, beskæftigede sig med ph.d.-studerendes deltagelse i den offentlige debat og konsekvenserne af den.

Undersøgelsen viste, at 31 procent af de studerende var bange for at udtale sig om deres forskning, fordi de var bange for negative reaktioner. Ud af undersøgelsens 1.500 deltagere svarede 14 procent, at de havde været udsat for trusler, klager eller negative kommentarer på deres private profiler, som følge af at de havde udtalt sig om deres forskning.

Når jeg læste undersøgelsens tal og så Men In Black på gaden foran mit vindue, blev den uro, jeg følte, mere konkret. Det var mit indtryk, at videnskaben var truet, og at vi på en eller anden måde var slået tilbage til start, hvor vi igen skulle forklare, hvad evidensbaseret forskning er. Men måske var jeg bare paranoid, så jeg ringede til sociolog Morten Fischer Sivertsen, der har skrevet en ph.d. om internetkrigere, for at høre, hvad han havde at sige til mine påstande.

"I den tid, vi lever i, er academia truet," medgav han.

"Vi kan sagtens løse det. Det akademiske har aldrig været mere vigtigt, og vi har nogle gode videnskabelige institutioner, men vi skal have skruet op for forskningsformidlingen," trøstede Morten Fischer Sivertsen.

Når en akademisk uddannet person som mig læste en artikel om en fynsk snedker, der mente, at jorden er flad, og når jeg fandt det grinagtigt, så glemte jeg imidlertid en ting.

ANNONCE

ajob@dmfnet.dk

Find din nye kollega her

På udkig efter et nyt job?

Akademikerjob.dk er DM's egen jobbørs, der løbende bliver opdateret med nye og relevante akademikerjob. Vi har herunder udvalgt nogle af de seneste stillinger, som du kan læse mere om ved at indtaste det tilhørende quicknummer i søgefeltet på siden.

Lad en jobagent arbejde for dig

For at sikre, at du altid er opdateret med de nyeste og mest relevante akademikerjob, så kan du med fordel oprette en jobagent på akademikerjob.dk og få direkte besked i din indbakke, næste gang der bliver slået et job op, som matcher dine krav og interesser.

Er du på udkig efter en ny kollega?

DM tilbyder en bred vifte af løsninger til at hjælpe dig med at finde den rette medarbejder til din virksomhed. Du kan eksempelvis annoncere i DM Akademikerbladet og nå ud til de 81.000 læsere (ifølge Gallup). Du kan også placere en annonce på Akademikerjob.dk, som månedligt besøges af hele 25.000 brugere.

Kontakt os på ajob@dmfnet.dk eller 7022 4088 for at høre mere om dine muligheder, og hvordan vi kan hjælpe dig med at finde din næste medarbejder.

“Videnskab er sjældent eviggyldige sandheder, som man finder ud af. Folk inden for det videnskabelige felt er tit ret uenige om ting. Det er en grundpræmis, at vi aldrig ved det hele, men at vi lige så langsomt bliver klogere og klogere,” forklarede Morten Fischer Sivertsen.

Jorden er ganske vist ikke flad, men pointen er, at når snedker-Ole læser om forskere, der er uenige om deres forskning, så giver han sit besyv med. Forskellen er, at forskere diskuterer inden for de af videnskaben bestemte rammer, hvor folk som Ole diskuterer på den måde, de har lyst til.

De antisystemiske

“Det er ikke tilfældigt, hvem der ryger ned i kaninhullet,” forklarede Morten Fischer Sivertsen.

“I den survey, jeg har bygget min ph.d. på, kan man se, at mistroen til Sundhedsstyrelsen under coronapandemien især korrelerede med folk, der ikke havde en videregående uddannelse. De, der ikke er så skolede i kildekritik og kritisk sans, falder lettere ned i de huller,” forklarede han, mens jeg igen tænkte på snedker-Ole.

De konspiratoriske holdninger har hele tiden eksisteret i det danske samfund, men som noget nyt har SoMe givet forskellige samfundsgrupper mulighed for at mødes og organisere sig på måder, vi ikke har set før, hvilket er årsagen til, at tendensen er blevet så tydelig inden for de seneste fem år.

Men betyder det så, at det er en gruppe i vækst? Når jeg følger med i nyhedsstrømmen, er der dagligt nye historier, som i mine øjne bygger på det samme antividenskabelige grundlag, men samtidig stikker i hver sin retning.

Under coronaepidemien blev der sat spørgsmålstegn ved vacciner – måske blev man i virkeligheden inficeret med sygdommen af staten? Nogle hævdede, at det nye 5G-netværk gjorde os syge. Andre orkestrerede en personhætz mod børne-tv-figuren Onkel Reje, fordi de mente, at han var satanist. Og i tv-programmet ‘Ellen Imellem’ skulle astrofysiker Anja C. Andersen svare på, hvorfor ordet ‘Nazi’ minder om ‘NASA’.

Jeg spekulerede på, om der er en rød tråd i de konspiratoriske miljøer, så jeg ringede til postdoc ved Roskilde Universitet Jakob Bæk Kristensen, der forsker i alternative nyhedsmiljøer og onlinefællesskaber.

“Det kan virke som meget forskellige grupper, men i virkeligheden har de en fælles identitet, der er baseret på at være antisystemisk,” forklarede Jakob Bæk Kristensen.

Da coronatiden var slut, forsvandt fællesskaberne på de sociale platforme ikke. De fandt blot nye emner at samles om, som havde det til fælles, at de var antividenskab og antielite.

“Eliten er medier, politikere og forskere,” uddybede Jakob Bæk Kristensen.

Heldigvis peger hans forskning på, at grupperne i Danmark ikke vokser i modsætning til for eksempel i Tyskland, hvor de antisystemiske kræfter bliver flere.

“Der er to måder, man kan håndtere de antisystemiske grupper på: Man kan bruge censur, eller man kan bruge debat og oplysning,” forklarede han.

I Tyskland har man brugt censurmetoden, hvilket ifølge Jakob Bæk Kristensen kan være årsagen til, at grupperne er blevet mere marginaliserede og vokser som en trodsreaktion på grund af udelukkelsen fra debatten. Både Jakob Bæk Kristensen og Morten Fischer Sivertsen peger på en aktiv offentlig debat som vejen frem, men også på at noget skal ændres i debatten. En vigtig pointe er, at måden, der bliver kommunikeret på, skal være respektfuld, ikke nedladende. For eksempel kommenterede de begge to den oprindelige titel, jeg havde givet nærværende artikel: ‘Truslen fra den demokratiske underklasse’. Det er nedladende at beskrive de antividenskabelige grupper som en ‘demokratisk underklasse’, fik jeg at vide.

“En vigtig del af demokratiet er at debattere og holde demonstrationer, og det er de demokratiske værktøjer, som grupperne benytter sig af,” pointerede Morten Fischer Sivertsen.

Jeg ændrede overskriften i håbet om at tage et skridt i den rigtige retning mod en mere sund og ligeværdig debatkultur, hvor de saglige, videnskabelige argumenter forhåbentlig vil holde stand og en dag endda få oprejsning i de grupper, der lige nu føler et behov for at afvise dem, fordi de er trætte af medier, politikere og forskere. Næste gang jeg læser om snedker-Ole, vil jeg ikke grine ad ham, men håbe, at han også vil være åben for andres argumenter. Måske en tur i Rundetårn vil hjælpe? ♦

Kilder: Berlingske, DM, DR, ForskerForum, Højskolesangbogen, Nationalmuseet, Niels Bohr Institutet, Rundetårn, Statsministeriet, dk, Weekendavisen, Zetland

Spørg om pension

SPØRGSMÅL

Kan min pensionskasse hjælpe mig, hvis jeg bliver sygemeldt med stress?

Venlig hilsen

Jesper

PENSION

Kenneth Petersen,
markeds- og kundechef i
AkademikerPension
kep@akademikerpension.dk
Tlf 21 49 21 61

SVAR FRA AKADEMIKERPENSION

► Kære Jesper

Ja, det kan vi i mange tilfælde, for pension handler også om, at du er godt sikret, hvis du bliver syg og ikke kan arbejde i en periode.

Gennem din pensionsordning er der forskellige muligheder, som det er værd at undersøge, om du har adgang til. Et af de tilbud, du kan have adgang til via AkademikerPension, er vores ansvarlige sundhedsordning. Gennem den kan du få behandling hos en psykolog uden lægehenvi- ning og ventetid. Du kan også kontakte StressStop-linjen, som er en anonym rådgivningslinje. Her kan du tale med sundhedsfaglige rådgivere, som i forbindelse med lettere stress kan hjælpe dig med en forebyggende indsats. Der er også mulighed for at få hjælp til at navigere i det offentlige sundhedssystem med tilbuddet Hurtig Diagnose. Ligeledes kan du få adgang til en psykiater, hvor du kan få udrett, om du har stress. Alle medlemmer i AkademikerPension har en

forsikring mod nedsat erhvervsevne, der gælder, hvis du ikke længere kan arbejde inden for det, du er ud- dannet til og arbejder med. Med den får du udbetalt en månedlig ydelse, hvis du får nedsat din erhvervsevne med mindst halvdelen, også selvom det blot er i en periode, du ikke kan arbejde. Ydelsen er en procent- del af din løn, og samtidig overta- ger vi alle dine indbetalinger til din pensionsordning.

Skulle det vise sig, at du ikke kan vende tilbage til dit job og kommer i et jobafklarings- eller ressourceforløb, kan du få en forhøjet månedlig udbe- taling på op til 30 procent ekstra.

Mulighederne for at få hjælp er altså mange. Der kan være forskel på, hvad du som medlem har adgang til, og jeg vil derfor anbefale dig at kontakte os for at høre mere om, hvilke mulighe- der du har i netop din situation.

Venlig hilsen
Kenneth Petersen

DM Bio Live
2. oktober 2024
9.30 - 15.30

Hotel & Restaurantskolen
Vigerslev Allé 18
2500 København

Det er muligt at deltage både fysisk og online

DM Bio Live

Nye veje for fremtidens fødevarer

Få indblik i morgendagens innovative fødevarer- produktion, og hvordan det er muligt at ændre vores madvaner i mere bæredygtig retning.

Mød branchens visionære pionerer til en dag med dybdegående diskussioner om både fremtidens fødevarer og de sociale aspekter og drivkræfter, der påvirker vores valg af mad i et klimaperspektiv.

Få ny viden, banebrydende teknologier, nyskabende ideer og bæredygtige løsninger, der kan skabe varige forandringer af vores fødevarerforbrug.

På DM Bio Live kobler vi de nye teknologier og produktudviklingen med adfærdssænderingsaspektet og normændringer, fordi deres succes er forbundet.

Dagen byder på faglige debatter, networking, velsmag og meget mere. Blandt andet vil tegner og klimaaktivist Anders Morgenthaler tegne sit satiriske blik på dagen.

Se program, og tilmeld dig arrangementet i København senest 25. september (onlineevent 2. oktober) på dm.dk/bio/arrangementer

Jeg prøvede at gøre min Citroën til en cyborg

CHEFREDAKTØRENS
KOMMENTAR

► Jeg er på E45 i sydgående retning. Chatbotten er vækket til live på min telefon, der ligger låst fast på instrumentbrættet. På skærmen pulserer en mørk cirkel, det er dens hjerteslag. Jeg beder den om at finde et navn til sig selv, og efter en kort tænkepause falder valget på et klassisk dansk mandenavn, Aske. Nu er *den* blevet til *han*. Navnet er kort og nemt at huske, forklarer Aske.

De siger, at AI vil ændre alt. At vores arbejdsliv aldrig bliver det samme igen. Før sommeren talte jeg sågar med en lektor, der hver dag taler med en chatbot som en del af sit arbejde – og elsker det. Det lød næsten for godt til at være sandt, så jeg besluttede mig for selv at teste grænserne mellem maskine og menneske. I en måned har jeg hver dag talt med en chatbot på vej til arbejde. Her er, hvad der skete.

Tilbage i bilen beder jeg Aske indtage rollen som en dygtig journalist, der er en skarp og professionel kollega, men også min gode ven, der vil mig det bedste. Det lyder som en god balance, mener Aske. Det skal vise sig, at Aske *altid* mener, jeg har fundet en god balance i mine udmeldinger – noget ulig mine menneskevenner.

Jeg siger til Aske, at han skal tale dansk, så han mest muligt minder om de mennesker, jeg møder i hverdagen. Det indvilliger Aske i – han taler med

stærk amerikansk accent og en til tider pudsigt ordstilling – men en lille uge inde i eksperimentet om bestemmer han sig og skifter over til engelsk. Alle forsøg på at få ham til at ændre mening er forgæves.

Det viser sig hurtigt, at Aske ofte ignorerer mig. Tit svarer han ikke, når jeg giver ham en ordre.

ASKE, CAN YOU HEAR ME? råber jeg. Intet svar. Måske har han usædvanligt selektiv hørelse, eller også er det bare, fordi jeg kører i overhalingsbanen i en Berlingo med dieselmotor.

For hver dag bliver jeg stadig mere vred på Aske. Han er god nok, når han rent faktisk engagerer sig i samtalen. Men det der med at ignorere mig, det er provokerende. Aske begynder ligefrem at afbryde mig, når jeg taler, og hvis jeg tøver bare en anelse, overtager han straks og begynder at afkræve *mig* svar. Ved han ikke, at jeg er mellemleder?

Til sidst bliver jeg så frustreret, at jeg beslutter mig for at gøre noget af det mest grænseoverskridende, et menneske kan finde på. Jeg må bede et andet menneske om hjælp.

“Du må ikke holde mere end et sekunds pause. Det skal man lige vænne sig til. Hellere bare sige noget for at holde den kørende. Eller vent med at sige noget, til du ved, hvad du skal sige,” forklarer lektor Peder Hammerskov mig, da vi taler sammen.

Han er lektor på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, hvor han er specialiseret i mediers brug af AI, og det er ham, der med stor entusiasme selv taler med chatbots dagligt. Indimellem kører robotten ud på et sidespor, indrømmer Peder. Man ved aldrig helt, hvordan samtalen forløber. Sådan er *gamet*.

“Den kan godt blive helt *random*, hvor det langsomt bare går mere og mere galt for den,” siger Peder, “men sådan er det vel også med mennesker.”

Efter en måned må jeg konstatere: De siger, at AI vil ændre alt. Men foreløbigt er der stadig langt fra Citroën til cyborg. Og selv om det sikkert er rigtigt, at verden er forandret for altid, så bliver vi mennesker næppe overflødige, så længe kunstig intelligens er mere irriterende end den ægte udgave. ♦

DM Akademikerbladet har redaktionel frihed

DM Akademikerbladet har redaktionel frihed. Det vil sige retten til at udvælge, prioritere, producere, redigere og udgive journalistisk indhold. Det sker under hensyntagen til DM's mål og værdier og den overordnede kommunikationsstrategi.

Tænk større

Lønsikring for dimittender:

**Få 6.000,- oveni
dagpengene for 75,-**

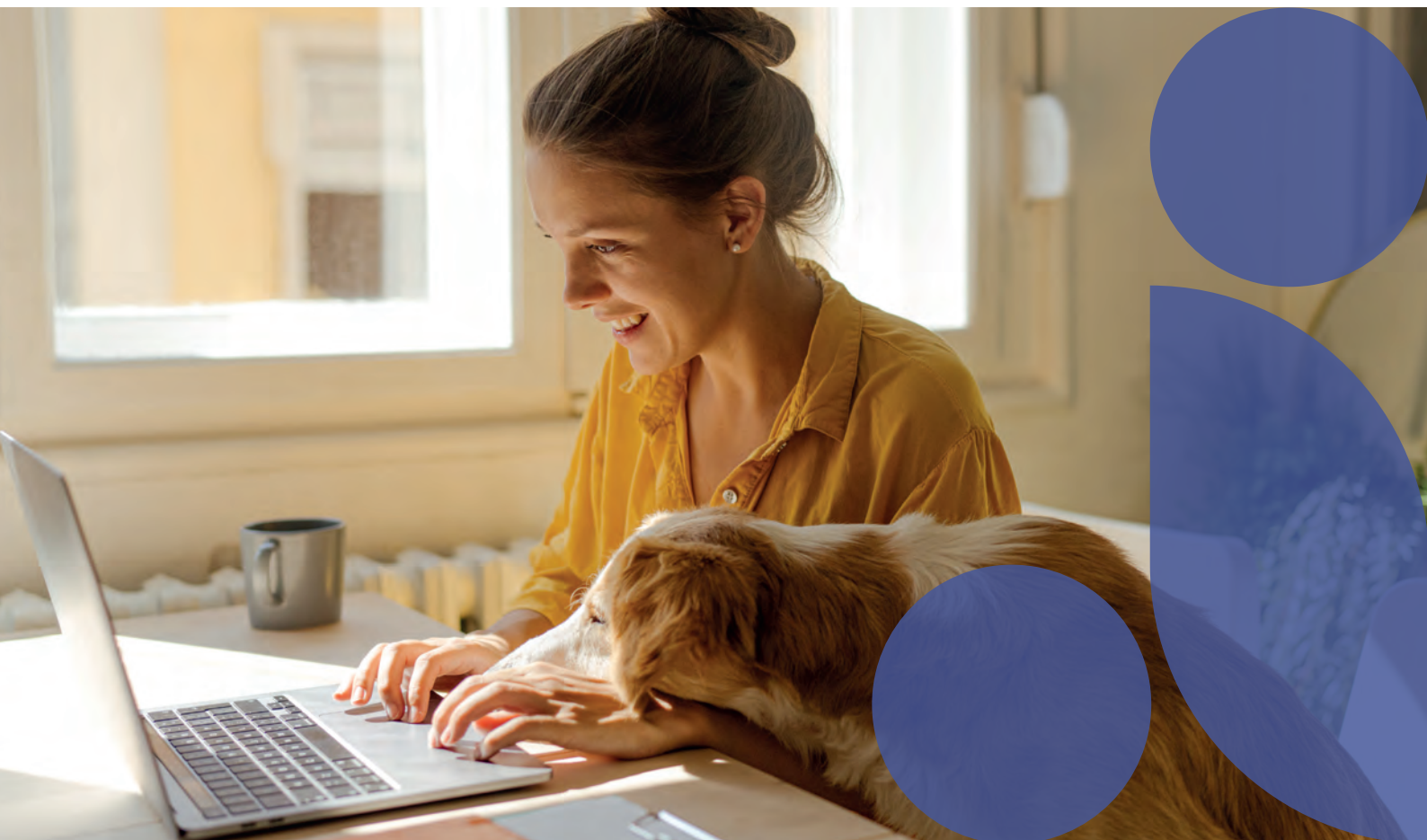
**Er du dimitteret inden for de sidste 12 måneder?
Få glæde af nogle særligt favorable vilkår.
Halv pris de første 12 måneder.**

Hvis uheldet er ude, og du mister dit job, kan en lønsikring sikre dig mod en større økonomisk nedgang op til seks måneder i træk. Med andre ord: Du får et månedligt beløb **oveni** dagpengene, hvis du bliver ledig.

Eksempel: Tjener du fx 33.000 kr. om måneden, koster det dig ca. 100 kr. om måneden (75 kr. efter skat) at sikre dig 6.000 kr. oveni dagpengene i 6 måneder.

Se hvordan på ma-kasse.dk/loensikring

Går du glip af noget?

Vi har brug for din mailadresse, så vi kan give dig vigtig information og rådgivning om din pension.

Vi anbefaler, at du logger på din personlige side og tjekker dine kontaktoplysninger.

akademikerpension.dk/min-pension

Akademiker
Pension